

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE JURIDISCHE ASPECTEN VAN HET DELTA-PLAN (*)

De goede verstandhouding tussen Nederland en België is in de laatste jaren steeds inniger en oprechter geworden. De gevaarlijke internationale toestand heeft beide kleine landen diep doen beseffen dat zij op elkaar zijn aangewezen. Nog steeds sterk gevoelde historische banden en gemeenschappelijk gedragen leed hebben een bewustzijn van saamhorigheid doen ontstaan, dat zich steeds meer en meer doet gelden. Benelux, ondanks de vele moeilijkheden die de zeer individualistische oriëntering van onze beide landen meebrengt, is een initiatief dat onberekenbare gevolgen kan hebben.

In die zo gunstige atmosfeer zijn er maar twee punten bij dewelke het werkelijk, maar dan ook regelmatig, tot een scherp treffen komt : ... de voetbal en de waterwegen.

Wat nu de waterwegen betreft, zag het er wel naar uit dat, na het verslag Van Cauwelaert - Steenberghe, het probleem van de Schelde-Rijnverbinding uiteindelijk een voor België bevredigende oplossing zou bekomen. Doch op het gebied van de waterwegen wordt er met dezelfde hardnekkigheid gestreden als op het... voetbalveld en het verzet in Nederland tegen de ontworpen regeling doet zich nog zeer sterk gelden.

En daar komt nu het Delta-plan en meteen mogen we dan vernemen, dat de conclusies van de commissie Van Cauwelaert-Steenberghe natuurlijk, in het licht van dit nieuwe Delta-probleem, gans zullen moeten herzien worden.

Zeggen we onmiddellijk, om alle misverstand te vermijden, dat enkel het ogenblik waarop het Delta-plan in het middenpunt van de belangstelling wordt geplaatst, enigszins bevreemdend aandoet en niet het Delta-plan zelf. Wel integendeel.

Want in principe komt het Delta-plan, waar het in de eerste plaats de beveiliging van menslevens op het oog heeft, erg sympathiek voor. Sympathiek overigens ook, omdat het getuigt van een ondernemingsgeest, die onze bewondering afdwingt.

Het getuigt inderdaad van durf en vertrouwen, het overstromingsgevaar te keer te gaan door het afsluiten van verscheidene grote zeearmen, namelijk deze tussen Voorne - Putten, Goeree - Overflakkee, Schouwen - Duiveland, Noord-Beveland en Walcheren

hetzij dus de Haringvliet, het Brouwershavense gat en de Oosterschelde. Dit is inderdaad het Delta-plan in zijn huidige stand.

Wij worden echter sceptisch wanneer dit plan vooral bekeken wordt van uit de hoek der Rotterdamse belangen en wanneer wij vaststellen dat er met klem de nadruk op gelegd wordt dat dit bewonderenswaardig plan mag en moet uitgewerkt worden zonder in het minst de belangen van België en vooral deze van Antwerpen daarbij te betrekken.

Deze mening kunnen de Belgen niet delen.

Het spel zat op de wagen, toen men het aandurfde in het Rapport van de Senaatscommissie van Openbare Werken in België enkele woorden aan het probleem te wijden. Er werd in dit rapport gezegd, dat wij bijzondere aandacht moesten besteden aan de gevolgen, die het plan zou kunnen hebben voor de Westerschelde en de waterweg die de Schelde met de Waal verbindt, voor de verhoging van het waterpeil in de monding van de Schelde en tenslotte voor de verzanding onzer kust.

Dit was voldoende om het Nederlandse dagblad « De Telegraaf » het signaal te horen geven. « Men zou, » zo schreef « De Telegraaf » op 10 Januari 1955, « deze verklaring lezend, in de waan kunnen komen dat de afsluiting der zeegaten een internationale affaire is, waarin ook België medezeggenschap heeft, in die zin, dat België's goedkeuring van het Delta-plan vereist is. Dit is echter geenszins het geval. Of en hoe de zeegaten worden afgesloten is een zaak, waarover Nederland alleen soeverein te beslissen heeft, mits het echter zijn verdragsverplichtingen ten aanzien van de Westerschelde en de tussenwateren nakomt. Hoe het dit doen wil, staat echter eveneens alleen Nederland ter beoordeling. Eerst wanneer door de Nederlandse afsluitingen schade aan die internationale vaarwegen zou worden toegebracht, zou België recht van spreken krijgen. » Verder gewaagt « De Telegraaf » van « deze nieuwe Belgische pretentie ».

Het ware helemaal zo erg niet, als deze uitlatingen, die overigens niets dan tegenstrijdigheden inhouden, enkel de mening weergaven van een of ander al te heftig redacteur. Maar « De Telegraaf » is zeer zeker ook niet het eerste het beste dagblad en vertolkt ontegensprekelijk de mening van een belangrijk deel dergenen, die in deze zaak wat te vertellen hebben.

(*) Voordracht gehouden op 30 Maart 1955 voor de Vereniging van Oud-Studenten van het Hoger Instituut voor Bestuurswetenschappen te Antwerpen.

Waar we nog enige illusie konden hebben, heeft de heer Algera, de Nederlandse Minister van Verkeer en Waterstaat, ons die meteen ontnomen, toen hij op 16 Maart 1955 in de Eerste Kamer, bij de verdediging van zijn begroting, verklaarde dat de uitvoering van het plan een zuivere Nederlandse aangelegenheid is, dat hij het omwille van een goede nabuurschap raadzaam acht hierover met België overleg te plegen, maar dat dit overleg niet betekent, dat aan België medezeggenschap wordt gegeven, enkel dat kennis gegeven wordt van en zo mogelijk rekening gehouden wordt met de Belgische belangen.

Dat wij in deze ietwat meer recht hebben dan ons te laten horen en ons te laten afwijzen, indien het onze Noorderburen behaagt, willen wij dan ook trachten aan te tonen in deze lezing.

* * *

Om het bewijs van een juridisch recht op medezeggenschap van België in het Delta-plan te leveren, moeten we uiteraard der zaak het juridisch regime van de Schelde en de internationale overeenkomsten betreffende de tussenwateren opnieuw onder ogen nemen.

De Schelde is een internationale stroom en wel omwille van het feit, dat zij door het grondgebied van meer dan één Staat loopt. Waar dit voor elkeen overduidelijk is, op grond van de logica zelf, is dit juridisch het geval krachtens artikelen 1 en 2 van het Reglement van 24 Maart 1815, betreffende de vrije scheepvaart, en de artikelen 108 en 109 van de Slotakte van Wenen, van 9 Juni 1815. Luidens deze artikelen zijn immers als internationale stromen te aanzien die stromen, die het grondgebied van twee of meer Staten scheiden of doorlopen.

Het was inderdaad bij het Congres van Wenen in 1815, ter gelegenheid van de reorganisatie van Europa na de val van Napoleon, dat het begrip van de internationale stromen in het middenpunt van de belangstelling werd geplaatst, en wel omdat, te dier gelegenheid, het principe van de vrije scheepvaart op algemene wijze plechtig werd bekrachtigd.

Waar het principe van de vrije scheepvaart op de internationale stromen reeds in 1615 werd verdedigd doot Grotius in zijn «De jure belli ac pacis», was het tot dan toe immers enkel toepasselijk verklaard op de Rijn, en wel bij het Verdrag van Parijs, van 30 Maart 1814.

Bepaald werd, in 1815, dat de scheepvaart op alle internationale waterlopen, vanaf het punt waar zij bevaarbaar worden tot aan de monding, volkomen vrij zou zijn en onder oogpunt van de handel aan niemand verboden mocht worden, mits zich te onderwerpen aan de reglementen betreffende de politie der scheepvaart, die voor elkeen gelijkvormig moesten opgesteld worden en zo voordelig mogelijk voor de handel van al de naties.

De internationale waterlopen kregen aldus een eigen statuut, waarvan de principes geleidelijk, bij bijzondere overeenkomsten, op de verscheidene, onder dit begrip vallende, stromen werden toegepast.

Wat nu inzonderheid de Schelde betreft, was het beginsel van de vrije scheepvaart, *maar alsdan nog beperkt tot de oeverstaten*, reeds afgekondigd bij een decreet van 1792 van de Uitvoerende Raad der Nationale Conventie, waarbij dus een einde werd gesteld aan de sinds de 17^e eeuw door Nederland bewerkstelligde afsluiting der Westerschelde.

Toen in 1810 Nederland bij keizerlijk decreet aan Frankrijk werd aangehecht, hield de Schelde ipso facto op te bestaan als internationale stroom. Tengevolge

van het Congres van Wenen verwierf zij echter in 1815 opnieuw dit karakter, vermits zij en door Frankrijk en door de Nederlanden liep. Het principe van de onbeperkte vrije scheepvaart werd dan ook op de Schelde toepasselijk verklaard.

Na de revolutie van 1830 ontstonden ernstige betwistingen, daar Nederland opnieuw een onbeperkt soevereiniteitsrecht op de stroom liet gelden, wat door België onmogelijk kon aanvaard worden. Na langdurige besprekingen werd dan eindelijk, op 19 April 1839, een verdrag tussen beide landen gesloten.

In artikel 9 van dit verdrag werd nogmaals verwezen naar de beginselen, vervat in de artikelen 108 tot 117 van de Slotakte van Wenen.

Naast de algemene principes van het Internationaal Publiek Recht zullen het dus, op het gebied van het positieve recht, de bepalingen van de Slotakte van Wenen en de bepalingen van het verdrag van 19 April 1839 zijn, die de juridische toestand ten aanzien van de Schelde en de tussenwateren beheersen.

Volgens de algemene principes van het Internationaal Publiek Recht, zijn de internationale waterlopen onderworpen aan de soevereiniteit van de oeverstaten, voor het gedeelte dat hun grondgebied doorloopt, welke soevereiniteit echter op haar beurt beperkt wordt door het beginsel van de vrije scheepvaart, vermits dit laatste begrip op zichzelf niet overeen te brengen is met de uitoefening van een «volstreekte soevereiniteit».

Algemeen wordt aanvaard, dat het begrip der vrije scheepvaart niet enkel dient opgevat te worden als een verplichting om zich te onthouden van het veroorzaken van belemmeringen, doch tevens de positieve verplichting inhoudt de loop van de stroom derwijze te onderhouden, dat de scheepvaart niet de minste moeilijkheid ondervindt.

Artikel 113 van de Slotakte van het Congres van Wenen is onder dit opzicht zeer betekenisvol, waar het bepaalt, dat elke oeverstaat belast is met het onderhoud van de jaagpaden, die langs zijn grondgebied lopen, en met het uitvoeren van de nodige werken in de bedding van de stroom, opdat de scheepvaart niet de minste hinder zou ondervinden. Het was overigens naar dit artikel ook, dat de Minister van Binnenlandse Zaken van Nederland, Thorbecke, in een nota op 6 Maart 1862 gericht aan de vertegenwoordiger van de Britse Koning te 's-Gravenhage, verwees, om, zonder enig voorbehoud, toe te geven dat Nederland gehouden was, op zijn kosten de op zijn grondgebied liggende vaargeulen der Westerschelde te onderhouden.

Deze algemene principes van het internationaal Publiek Recht vooropgezet zijnde, laten wij thans nagaan wat de Slotakte van het Congres van Wenen van 1815 en het Verdrag van 19 April 1839 zoal inhouden, wat bijzonder de kwestie aangaat, die ons bezig houdt.

Artikel 108 van het Slotakte van Wenen bepaalt dat de mogendheden, wier Staten gescheiden zijn of doorsneden worden door een bevaarbare rivier, zich verbinden bij gemeen overleg te regelen, al wat tot de scheepvaart op deze rivier betrekking heeft. Commissarissen zullen te dien einde benoemd worden.

De inhoud van artikel 113 gaven we zojuist reeds weer.

Artikel 116 bepaalt, dat al hetgeen in de vorige artikelen werd vermeld, zal vastgesteld worden in een gemeenschappelijk reglement, dat ook alles zal omvatten wat later nog zou dienen geregeld te worden. Het aldus opgestelde reglement zal slechts bij gemeenschappelijk accoord van de oeverstaten kunnen gewijzigd worden, en deze zullen er zorg voor

dragen het uit te voeren op een behoorlijke wijze, aangepast aan de omstandigheden en de plaatsen. Dit komt neer op de formule, die doorgaans in onze contracten wordt opgenomen: «om te goeder trouw te worden uitgevoerd».

Verder noteren wij in de Annexe bij het proces-verbaal van 20 Maart 1815, onder artikel 7: «Al wat later nog zou dienen vastgesteld te worden betrekkelijk de scheepvaart op de Schelde, buiten de vrijheid van scheepvaart door artikel 1 voorzien, zal definitief geregeld worden op de manier, die het meest gunstig is voor de handel en de scheepvaart en het meest analogisch met hetgeen voor de Rijn werd bepaald.»

Wat nu betreft het Verdrag van 19 April 1839, afgesloten tussen Nederland en België, is het vooral artikel 9 dat ons aanbelangt.

Nadat paragraaf 1 verwezen heeft naar de Slotakte van het Congres van Wenen, bepaalt paragraaf 2 dat, wat betreft de scheepvaart op de Schelde en haar mondingen, de loodsen en de bebakening, alsmede het onderhoud der vaargeulen stroomopwaarts van Antwerpen, aan een gemeenschappelijke toezicht zullen onderworpen worden, welk gemeenschappelijk toezicht zal uitgeoefend worden door commissarissen, wederzijds te dien einde benoemd. De beide regeringen verbinden zich overigens de vaargeulen van de Schelde en van haar mondingen in staat te houden en er de vereiste bakens en boeien te plaatsen, elk voor zijn gedeelte van de stroom.

Tenslotte bepaalt paragraaf 8 dat, indien natuurlijke gebeurtenissen of kunstwerken later de bij dit artikel aangeduide scheepvaartwegen onbruikbaar zouden maken, de regering van Nederland aan de Belgische scheepvaart andere wegen in vervanging zal voorschrijven, even zeker en even gemakkelijk als degene, die onbruikbaar geworden zijn.

Samenvattend menen wij dus uit al deze bepalingen als onomstootbaar vaststaand te mogen onthouden:

1) dat Nederland gehouden is de vaargeulen der internationale waterwegen in het algemeen en der Schelde in het bijzonder derwijze te onderhouden, dat niet de minste belemmering aan de scheepvaart wordt veroorzaakt; dat Nederland zich a fortiori moet onthouden van al wat hinder voor de scheepvaart zou kunnen teweegbrengen;

2) dat, indien natuurlijke gebeurtenissen of kunstwerken enige hinder zouden medebrengen, nieuwe vaarwegen moeten ter beschikking gesteld worden;

3) dat Nederland gehouden is al wat tot de scheepvaart op de Schelde kan betrekking hebben, bij gemeen overleg te regelen.

De uitdrukkelijke teksten laten dienaangaande niet de minste twijfel toe. De bepalingen, door Nederland in het Verdrag van 1925 aanvaard, wijzen er overigens ook duidelijk op, dat het zelf daarvan volkomen bewust was.

Want zoals men weet, werd op 3 April 1925 tussen Nederland en België een nieuw verdrag gesloten, dat nochtans, achteraf, op 24 Maart 1927, in Nederland door de Eerste Kamer werd verworpen.

De bijzonderste bepalingen van dit verdrag luiden als volgt:

— de hoge contracterende partijen aanzien het als een essentieel principe, dat de Westerschelde en haar toegangen vanuit de volle zee, alsmede de Schelde stroomopwaarts van de maritieme instellingen van de haven van Antwerpen, te allen tijde, onder oogpunt van bevaarbaarheid, moeten beantwoorden aan de eisen gesteld zowel door de vooruitgang van de scheepsbouw als door de groeiende noodwendigheden van de scheepvaart;

— een beheerscommissie zal ingesteld worden met het doel de belangen van de scheepvaart in genoemde wateren te vrijwaren en te bevorderen, welke beheerscommissie onder meer zal statueren, onder vorm van bijzondere besluiten of onder vorm van algemene reglementen, over het onderhoud en de verbetering van de vaargeul, daarin begrepen de werken als deze van rechtekking en afleiding, zelfs buiten de hoofddijken, alsmede het stopzetten van alle werken, die tussen de hoofddijken een wijziging zouden aanbrengen, die van aard is nadeel te berokkenen aan de belangen van de scheepvaart;

— elk der twee Staten zal de kosten van onderhoud en uitbating voor zijn gedeelte van de vaargeul dragen. Voor de kosten van verbeteringswerken zullen de twee Staten zich accoord stellen.

Wanneer we deze bepalingen van het niet-geratificeerde Verdrag van 1925 aanhalen, is het vanzelfsprekend niet om er enige rechtsgeldige kracht aan toe te kennen of om onze argumentatie op de bepalingen er van te steunen. Enkel halen we deze bepalingen even aan, omdat zij de bevestiging zijn van dezelfde principes, die we uit de verscheidene teksten naar voren brachten en zulks wel bewijst, dat de Nederlandse regering er zich destijds volkomen van bewust was, dat de Belgische eisen op reële grondslagen rustten.

* * *

Laten wij nu, de juridische toestand in grote lijnen geschetst zijnde, het Delta-plan even onderzoeken in het licht daarvan.

Zoals wij reeds zegden, bestaat de eenvoudigste vorm van het Delta-plan er in, de drie zeearmen tussen Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee, Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland en Walcheren, af te sluiten, namelijk de Haringvliet, het Brouwershavense gat en de Oosterschelde.

De speciale commissie, de zogenaamde Delta-commissie, die door de Minister van Verkeer en Waterstaat werd ingesteld, zag haar opdracht tot deze punten beperkt. De Westerschelde en de Nieuwe Waterweg werden, omwille van de scheepvaart, respectiekelijk naar Antwerpen en Rotterdam, van de opdracht uitgesloten.

Luidens het derde interim-besluit, heeft deze Commissie zich eenparig uitgesproken ten gunste van de afsluiting der voornoemde zeearmen, en wel omwille van de onmiskenbare voordelen, welke dit systeem biedt tegenover dit van de eenvoudige verhoging van de thans bestaande zeedijken.

De ophoging der bestaande zeedijken zou immers ook enorme kosten medebrengen. Het gaat er inderdaad om een 700 kilometer zeedijken, die minstens 1,50 à 2 meter zouden dienen verhoogd te worden, wat ook aan de voet een verbreding van ongeveer 30 meter zou medebrengen, wat meteen een verlies van circa 2.500 Ha. landbouwgrond zou betekenen, terwijl ook de kosten van onteigening van huizen en bestaande fabrieken een aanzienlijke last betekent.

Bij de afsluiting der zeegaten zouden er slechts een 20 à 30 km. nieuwe zeedijken bij te pas komen, die de bestaande duinenreeksen, die een afdoende bescherming zijn gebleken, zouden verbinden. De bestaande zeedijken verder in het land zouden dan als een betrouwbare tweede waterkering blijven bestaan.

De kosten van uitvoering van het Delta-plan worden op 1½ à 2 miljard gulden geraamd, te verdelen over twintig jaar.

Men is het er echter in Nederland algemeen over eens, dat de voordelen tegen deze aanzienlijke kosten

opwegen: buiten het feit, dat de veiligheid verzekerd wordt door een korte en aldus gemakkelijker te onderhouden en te controleren zeedijk, ontstaat de mogelijkheid van het droogleggen van nieuwe landbouwgrond, van het aanleggen van grote verbindingswegen over de afsluitdammen, terwijl ook voor het probleem van de zoetwatervoorziening, door het aldus geleidelijk ontstaan van zoetwatermeren, een oplossing mag verhoopt worden.

Er zijn in Nederland ook wel stemmen opgegaan om het plan uit te breiden tot de Westerschelde, in die zin, dat er een afsluiting met zeeluisen zou aangebracht worden nabij Vlissingen of een beweegbare stormvloedkering, zoals dit ook voor de Nieuwe Waterweg werd voorgesteld.

Dit uitgebreide Delta-plan schijnt nochtans, alhoewel de burgemeester van Terneuzen, de heer Tellegen, het nog niet wenst op te geven, weinig kan op succes te hebben, omdat de nadelige gevolgen daarvan voor de Westerschelde te in het oog springend zijn.

Zowel de heer L. Bonnet, ere-inspecteur-generaal van Bruggen en Wegen, als de heer De Kesel, hoofd-ingenieur van de Stad Antwerpen, hebben daar reeds, aan de hand van een zeer gestoffeerde bewijsvoering op gewezen.

Men lijkt het er inderdaad over eens te zijn, dat de bevaarbaarheid van de Schelde in de eerste plaats afhankelijk is van de dagelijkse tij en in feite weinig verband houdt met het eerder onbelangrijk debiet van de Schelde. De afsluiting zou dus, praktisch gezien, de bevaarbaarheid van de Schelde zoniet uitsluiten, dan toch in het gedrang brengen, indien het getij de vaargeul niet meer onderhoudt.

Daarenboven moet men zich met de technici afvragen, of de promotors van dit plan zich wel realiseren hoe dit alles moet geschieden, en of ze zich goed bewust zijn wat er gaat gebeuren met de aanslibbing rond die sluisen of rond die beweegbare stormvloedkering.

Welke zijn nu de gevolgen van het Delta-plan, in zijn eenvoudigste vorm, voor ons land?

Zonder ons met de technische aangelegenheden zelf te willen bezighouden, waaromtrent we overigens volkomen onbevoegd zijn, willen we toch even aanhalen, wat wij onder dit oogpunt zoal vernamen en wat zoal als min of meer vaststaand wordt vooropgezet.

Onlangs hadden wij hier te Antwerpen de gelegenheid een voordracht te beluisteren van Prof. Ir. J. Th. Thijssse, directeur van het Waterloopkundig Laboratorium te Delft, onder de titel «Delta-plan en andere plannen ten aanzien van de Nederlandse kust».

Deze hooggeleerde voordrachtgever, die een zeer aangenaam causeur is en een buitengewoon knap technicus, heeft zeer angstvallig gezweven over de nadelige gevolgen die het plan voor België zou kunnen hebben.

Wel had hij aandacht voor de nadelige gevolgen, die het plan voor Nederland zou hebben, welke nadelige gevolgens overigens ook door de Delta-commissie zelf werden gesignaleerd, te weten:

1) dat het verstillen van het water in de afgesloten zeearmen in de winter de kans op vastvriezen zal vergroten en dus in deze gebieden een zekere hinder voor de scheepvaart kan ontstaan;

2) dat verscheidene, hoewel kleine, havens van het Delta-gebied hun vrije toegang tot de zee zullen verliezen;

3) dat de afdamming de ondergang zal betekenen niet alleen van de visserij, maar vooral ook van de oester- en mosselkwekerij, wat zowel onder oogpunt

van werkverschaffing als onder oogpunt van deviezen-invoer een niet te onderschatten factor is.

Voor België maakte hij enkel gewag van zekere berekeningen, die hij zelf nog als onzeker betitelde. Zonder ons te zeggen, waar en wanneer en in welke omstandigheden, sprak hij van een mogelijke verlaging van het waterpeil met een halve centimeter. Voor het overige beperkte hij er zich toe de uitlatingen van een of andere onbekend individu in een Belgisch dagblad aan te halen, die nameijk geschreven had dat een verhoging van het waterpeil van een viertal meter in de Schelde mocht verwacht worden. Het aanhalen van deze nonsens had klaarblijkelijk geen ander doel, dan meteen alle Belgische bezwaren op een ironische wijze dood te verven.

Zonder de zaak vooralsnog te willen dramatiseren, wat overigens door geen enkel bevoegd persoon hier ten lande wordt gedaan, staat het vast dat er van Belgische zijde bezwaren geopperd werden en worden, die niet zonder meer over het hoofd kunnen gezien worden.

Vrij algemeen verwacht men hier te lande, dat het normale waterpeil in de Schelde met enkele centimeters zal stijgen. Dit is voorzeker op zichzelf geen ramp en houdt, volgens sommigen, overigens de mogelijkheid in, dat schepen met grotere diepgang Antwerpen zouden kunnen bereiken.

Vrij algemeen is men het er echter ook over eens, dat de gewijzigde toestand heel wat meer ernstige gevolgen zal hebben bij stormvloed. Waar reeds zo talrijke dijken in het binnenland bij de stormramp van 1 Februari 1953 begaven en de Scheldekaaien te Antwerpen werkelijk overstroomd werden, zal de toestand er zeer zeker niet op verbeteren.

Ten aanzien van de Nieuwe Waterweg maakt men zich trouwens in Rotterdam reeds ten zeerste ongerust. Ware er niet het Rotterdams verzet, dan zou zeer zeker ook de Nieuwe Waterweg worden afgesloten met een sluisensysteem of zou ten minste een stormstuw worden aangelegd. Elkeen is het er echter over eens, dat, bij gebreke daaraan, in elk geval de dijken in zeer merkelijke mate zullen moeten opgehoogd worden. Wat meteen wel voldoende aantoonde, dat men hoegenaamd niet gerust is in de door de Delta-commissie in het vooruitzicht gestelde verhoging van de vloedstand met slechts enkele centimeters.

Waar men zich dus reeds zo zeer bezorgd maakt voor de Nieuwe Waterweg, wat moet het dan zijn voor de Schelde? Geografisch leent de Schelde zich immers veel meer tot het opvangen van het water dan de Nieuwe Waterweg. De Nieuwe Waterweg loopt inderdaad uit in een betrekkelijk smalle strook van slechts enkele honderden meter, terwijl de monding van de Schelde meerdere kilometer breed is en daarenboven nog een trechter vormt, wat ontegensprekelijk van aard is, het opvangen van het water in de hand te werken.

Het lijdt dan ook geen twijfel dat het water, dat bij stormvloed nog een uitweg vond in het Delta-gebied, thans in de Schelde zou vergaard worden.

Waar er dus bij normaal waterpeil geen reden is tot bijzondere ongerustheid, bestaat deze des te meer wat betreft het overstromingsgevaar bij stormvloed.

De technici zijn derhalve van nu af de mening toegedaan, dat in elk geval, buiten verhoging der bestaande zeedijken, het Delta-plan voor België zal moeten gepaard gaan, om alle risico uit te schakelen, met het aanleggen van stormwaterkeringen.

Welnu, het staat vast dat deze stormwaterkeringen niet alleen bij hun aanleg, maar ook eens dat ze werden aangebracht, ernstig de scheepvaart in de

Schelde zullen hinderen. Het spreekt immers voor zichzelf, dat die stormwaterkeringen onvermijdelijk voor gevolg moeten hebben de getijstromingen te verzwakken, welke getijstromingen juist, zoals we reeds aanstipten, van essentieel belang zijn voor het in stand houden van de vaargeul, die nu reeds verre van voldoening schenkt.

Indien men dus uit al de langs Belgische zijde geopperde bezwaren, ernstige en niet ernstige, slechts dit ene bezwaar overhoudt, namelijk de toenemende verzanding tengevolge van de om reden van veiligheid absoluut noodzakelijke stormstuw of stormstuw, dan nog hebben wij, om dit feit alleen reeds, medezeggenschap in het Delta-plan. Al wat met de scheepvaart op de Schelde in betrekking staat dient immers, zoals wij gezien hebben, bij gemeenschappelĳk accoord geregeld te worden. En zekere maatregelen tot behoud van de vaargeul, of minstens tot behoud van de maritieme instellingen langs de oevers, welke instellingen ongetwijfeld ook de scheepvaart aanbelangen, kunnen nu eenmaal bij het Delta-plan niet weggecijferd worden.

Onderzoeken we nu even de toestand ten aanzien van de tussenwateren, waarmee dus meer bepaald bedoeld wordt, de huidige Schelde-Rijnverbinding.

Van Nederlandse zijde is men, wat dit punt betreft, zeer optimistisch. Wat de Schelde-Rijnverbinding betreft, is men in Nederland nu eenmaal altijd optimistisch, wanneer het er op aankomt, de bevaarbaarheid van de aan België ter beschikking staande vaarweg te beoordelen.

Zo is de Delta-commissie tot het besluit gekomen, dat met de afdamming een aanzienlijke verbetering, wat betreft de veiligheid der scheepvaart op de afgesloten wateren, zal gepaard gaan. De getijverschillen zouden verdwijnen in de Oosterschelde en daarenboven zou de sluis bij Wemeldinge kunnen uitgeschakeld worden.

Mogelijk zijn dit inderdaad voordelige uitzichten van het Delta-plan wat betreft de tussenwateren. Onafgezien van het feit, dat niettemin het bezwaar van het doorvaren van de Westerschelde en nadien van de Zeeuwse wateren blijft bestaan en dat de verzanding ongetwijfeld in de hand zal worden gewerkt, is echter ook niet iedereen er van overtuigd, dat de vaart werkelijk veiliger zal worden.

Technische bijzonderheden daaromtrent blijven zowel van Belgische als van Nederlandse zijde vooralsnog achterwege. Enkel heeft de heer R. De Bock, wiens bevoegdheid terzake hoog staat aangeschreven, op 15 Maart 1954 in het orgaan van het Vlaams Economisch Verbond enkele beschouwingen aan deze kwestie gewijd. Hij schreef daarbij letterlijk: «Vervallen de getijstromingen, dan zullen de Zeeuwse wateren steeds ongeveer hun zelfde peil behouden, de zandbanken onder liggen, dan vaart men in het Brabants vaarwater en in de Witte Tonnen Vlije langs lagerwal van een brede watervlakte, en profiteert men niet meer van de wind met de stroom. Ook al is het water dus zoet, zo zal men op het hele traject bij tamelijke wind hol water hebben met korte kwade grondzeeën, en zonder einde slingeren en stampen.»

Zonder ons te willen uitspreken over iets, waaromtrent wij niet bevoegd zijn, stellen wij toch vast, dat dit heel wat minder optimistisch klinkt, en dat het in elk geval vast staat, of de opmerkingen nu gegrond zijn of niet, dat een probleem zich stelt. En dat dit probleem andermaal betrekking heeft op de scheepvaart van een internationale stroom en op de verbinding van Antwerpen met de Rijn, zodat ook voor dat probleem België, onder dit dubbel oogpunt,

juridisch recht op medezeggenschap heeft ingevolge de aangehaalde tractaten.

Het probleem van de tussenwateren is ongetwijfeld minder acuut dan het probleem van het regime van de Westerschelde, in die zin, dat gemakkelijker een oplossing kan gevonden worden. Van het ogenblik af immers, dat Nederland aan België voldoening schenkt wat betreft de aanleg van een Moerdijkkanaal, of hoe men het ook noemen wil, waaromtrent dan toch in de commissie Van Cauwelaert-Steenberghe overeenstemming was bereikt, zouden alle bezwaren van België onder dat opzicht wegvallen en het Delta-plan alvast bevrijd worden van dit gedeelte der Belgische bezwaren.

* * *

In dit kort overzicht van de juridische principes eensdeels en van het Delta-plan anderdeels, hebben wij, zoals het wellicht reeds is opgevallen, zekere aspecten van het plan terzijde gelaten. De gevolgen van het plan beperken zich inderdaad niet tot het regime van de Schelde en van de tussenwateren onder oogpunt der scheepvaart.

Een alleszins nog belangrijker aspect, van uit het oogpunt der te beschermen waarden, heeft betrekking op de veiligheid van de mensen, die hier in België de oevers van de Schelde, de oevers van de bijrivieren van de Schelde en de kust bewonen.

Indien wij in onze uiteenzetting dit punt terzijde hebben gelaten, is het niet, omdat wij de belangen der scheepvaart boven de veiligheid der mensen stellen. De enige oorzaak daarvan is, dat wij ons tot doel stelden de juridische aspecten van het probleem in het licht te plaatsen en er nu eenmaal in verband met deze aangelegenheid geen teksten van verdragen voorhanden zijn, die de beveiliging van mensenlevens op het oog hebben. En dit om de eenvoudige reden, dat nooit iemand het zich in het hoofd gestoken heeft een dergelijk essentieel natuurrechtelijk principe in een verdrag van dien aard vast te leggen.

De medezeggenschap, die we onder dat oogpunt met nog meer klem opeisen, zal men ons in Nederland hopelijk wel willen toekennen op andere, dan juridische gronden. Als tekst om op te steunen, vinden we inderdaad geen andere dan het «Gij zult niet doden», uit de Schrift.

Voor nog andere mogelijke gevolgen van het Delta-plan, op dewelke van sommige zijden de aandacht wordt gevestigd, zoals b.v. de ontzanding onzer kust, die zich, naar men beweert, zou kunnen voordoen gelijktijdig met de verzanding van het Oostgat en de Wielingen, beschikken we over geen teksten, tenzij dan het Handvest van de Verenigde Naties, waarbij Nederland zich dan toch met enthousiasme heeft aangesloten.

Waar de Verenigde Naties zich immers in dit Handvest hebben tot doel gesteld de harmonische samenleving der volkeren te verwezenlijken, vragen wij ons af of om die reden alleen reeds het Delta-plan tussen Nederland en België niet in gemeen overleg zou dienen uitgewerkt te worden.

Want in zekere zin is het betreurenswaardig, dat tussen landen als de onze, die misschien eenmaal als Benelux de kern zouden kunnen vormen van het Verenigd Europa, juridische argumenten in het debat dienen gebracht te worden om onze minimum-rechten te vrijwaren.

Doch de omstandigheden hebben nu eenmaal aangetoond, dat het niet uitgesloten is dat op deze juridische argumenten beroep zal moeten gedaan worden.

Wij weten dat onze uiteenzetting, ook onder juridisch oogpunt, verre van volledig is. Onze bedoeling

was enkel er de aandacht op te vestigen dat wij, wat al te zeer uit het oog wordt verloren, wel degelijk het recht hebben medezeggenschap op te eisen in een, ook voor ons land, zo gewichtige aangelegenheid.

Waar men in Nederland, behoudens enkele schijnbare tegemoetkomingen, maar doorgaat alsof wij bij deze aangelegenheid helemaal niet zouden meetellen, ware het wenselijk, dat men zich hier ten lande eindelijk ook van overheidswege daarvan eens bewust zou worden en onze aanspraken op dit gebied ook meteen op officiële wijze aan Nederland zouden worden aangezegd. Want de verklaring, op 29 Maart 1955 nog door onze Minister van Openbare Werken afgelegd, geeft niet de indruk, dat Nederland er voldoende duidelijk werd van in kennis gesteld, dat wij meer wensen dan enkel onze betrachtingen mede te delen.

Verder ware het wenselijk, dat het wetenschappelijk onderzoek in dit uitzonderlijk gewichtig probleem van overheidswege toch wat ernstiger zou verzorgd worden. Men meent te dromen, wanneer men in het Beknopt-Verslag van de Kamer (zitting van 29 Maart 1955) het volgende leest:

« De heer Vanaudenhoven, Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw ». — De heer Groot-jaris vroeg verder: Is het juist dat uw departement

» niet over voldoende personeel en rekenmachines zou beschikken om het nodig nazicht van het Neder-lands studiematerieel te verrichten?

» Ik moet de heer Grootjans gelijk geven. Met het huidige aantal ambtenaren, waarover mijn bestuur der Waterwegen beschikt, is het niet mogelijk de afzonderlijke studies en berekeningen te verrichten, welke ons moeten aanduiden of de verwerkelijking van het Delta-plan nadelige gevolgen zal hebben voor onze nationale belangen. »

Alles in het werk stellen om ten spoedigste op wetenschappelijke wijze te kunnen aantonen, dat het Delta-plan wel degelijk gevolgen medebrengt in verband met de bij verdragen aangegane verbintenissen, lijkt toch wel de meest dringende plicht.

De zaak eist spoed. En in het belang zelf van de goede verstandhouding tussen onze beide landen is het vereist, dat van weerskanten alle mogelijke misverstanden zouden uitgeschakeld worden.

Eugeen BOON,

Advocaat te Antwerpen,

Licentiaat in de Administratieve Wetenschappen,
Docent aan het Hoger Instituut voor Bestuurs- en
Handelswetenschappen te Brussel.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 10 December 1954.

Voorzitter: M. Vandermersch.

Raadsheer-Verslaggever: M. Piret.

Procureur-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs Van Rijn en Van Leynseele.

Burgerlijke rechtsvordering. — Betekening van explo-ten aan een naamloze vennootschap. — Strekking van artikel 69/6° Rv.

Artikel 69/6° schrijft de betekening aan de vennootschappelijke zetel slechts voor, indien die zetel de plaats is, waar de vennootschap het centrum en het beheer van haar zaken heeft. Zo deze voorwaarde niet vervuld is, kan de betekening naar luid van dezelfde bepaling gedaan worden aan de persoon of aan de woonplaats van een der vennoten.

N.V. Compte D'Egmont t/ Steenhaut.

Gelet op het bestreden vonnis, op 9 Maart 1953 door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde gewezen;

Overwegende dat uit de vermeldingen van het bestreden vonnis blijkt dat de aanleggende vennootschap, eigenares van een te Aalst, nr 1, Grote Markt, gelegen en tot de handel gebruikt onroerend goed, dit aan verweerder verhuurd had;

Dat deze op 7 Augustus 1951 zijn wil liet kennen om hernieuwing van de huurovereenkomst te bekomen bij aangetekende brief, tot de heer Gaston Van Trappen, voorzitter van de vennootschap, te zijner woonplaats gericht, en dat op deze betekening geen antwoord verstrekt werd;

Overwegende dat aanlegster verweerder dagvaardde

tot ontruiming vóór 20 November 1952, datum van het normaal verstrijken van de huurovereenkomst;

Dat de rechter over de grond haar aanvraag afwees om reden dat verweerder de door hem aangevraagde huurhernieuwing genoot;

Over het enig middel: schending van de artikelen 14 der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds, 68, 68bis, 69 alinea 6, en 70 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, 97 der Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben dat eiseres, namelijk de Naamloze Vennootschap Comte d'Egmont, eigenares en verhuurster is van het betwist handelsfonds, en dat de maatschappelijke zetel der eisende vennootschap is te Aalst, Grote Markt, nr 1, nochtans beslist dat verweerder « op geldige wijze zijn verzoek tot huurhernieuwing richtte tot Gaston Van Trappen, in zijn hoedanigheid van voorzitter-beheerder der Naamloze Vennootschap Comte d'Egmont, om reden dat eiseres « geen aangestelde, gerant of vertegenwoordiger heeft op haar maatschappelijke zetel en dat ongetwijfeld Gaston Van Trappen de persoon was, in wiens handen het schrijven van 7 Augustus 1951, uiteindelijk toch moest terecht komen en die op de hoogte moest gebracht worden van het voorwerp er van »,

dan wanneer, zoals eiseres staande hield in regelmatige besluiten voor de rechter ten gronde, ingevolge artikel 14 « de huurder die het recht op hernieuwing verlangt uit te oefenen, zulks moet op straffe van verval aan de verhuurder bij deurwaarders exploit of bij aangetekend schrijven betekenen », en dat in casu de verhuurder was de Naamloze Vennootschap Comte d'Egmont, en geenszins de heer Gaston Van Trappen, zodat de kwestieuze aanvraag, niet gericht zijnde aan de verhuurder, als ongeldig diende beschouwd (eerste onderdeel),

dan wanneer, zoals eiseres staande hield in regel-

matige besluiten voor de rechter ten gronde, zelfs indien men moest menen dat de aanvraag wel tot haar gericht was, gezegde aanvraag tot huurverlenging gedaan bij aangetekend schrijven, slechts geldig kon gericht worden aan de maatschappelijke zetel van eiseres, en enkel aan de persoon van de heer Gaston Van Trappen, in zijn hoedanigheid van voorzitter-beheerder op voorwaarde dat eiseres geen maatschappelijke zetel heeft, zodat, gezien het bestreden vonnis het bestaan van deze zetel vaststelt, de kwestieze aanvraag als ongeldig diende beschouwd (tweede onderdeel),

doordat het bestreden vonnis, de aanvraag tot huurhervorming van verweerder als geldig beschouwd heeft ondanks het feit dat ze niet gericht was tot eiseres zelf, minstens ondanks het feit dat ze niet gericht was tot de maatschappelijke zetel van eiseres, de in het middel aangehaalde wetsbeschikkingen geschonden heeft;

Overwegende dat, wat het eerste onderdeel van het middel betreft, uit de bewoordingen zelf van het bestreden vonnis blijkt, dat verweerder zijn wil om de hervorming van de huurovereenkomst te bekomen bij aangetekend schrijven heeft betekend aan de heer Gaston Van Trappen, niet in persoonlijke naam, maar in hoedanigheid van voorzitter-beheerder van de aangelegende vennootschap;

Dat hij zich aldus tot de vennootschap zelf, langs haar orgaan, richtte;

Dat het eerste onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist;

Overwegende, wat het tweede onderdeel betreft, dat het in het middel bedoeld artikel 69, 6°, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de betekening ten maatschappelijke zetel slechts voorschrijft indien de aldus door de vennootschap genoemde zetel de plaats is waar zij het centrum van haar beheer en van haar zaken heeft;

Dat, zo deze voorwaarde niet voorhanden is, de betekening, naar luid van dezelfde bepaling, aan de persoon of aan de woonplaats van een der vennoten kan gedaan worden;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt, enerzijds, dat aanlegster op haar maatschappelijke zetel, noch aangestelde, noch zaakvoerder, noch tegenwoordiger had, en anderzijds, dat Van Trappen, voorzitter-beheerder van de vennootschap, ongetwijfeld de persoon was in wiens handen de betekening uiteindelijk moest terecht komen en die op de hoogte van het voorwerp ervan moest gebracht worden;

Overwegende dat, waar het in dergelijke omstandigheden beslist, dat, door zijn wil om de huurhervorming te bekomen aan de woonplaats van Van Trappen en in zijn hoedanigheid van voorzitter-beheerder te betekenen, verweerder een regelmatige betekening had gedaan, het bestreden vonnis geen enkele der in het middel bedoelde wetsbepalingen heeft kunnen schenden;

Dat het tweede onderdeel van het middel naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en, daar de voorziening vóór 15 September 1953 betekend is geweest, tot een vergoeding van 150 frank jegens verweerder.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 19 November 1954.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-Verslaggever : M. Piret.

Advocaat-Generaal : Mr Depelchin.

Advocaten : Mrs Simont en Van Leynseele.

Gemeentebelasting. — Taxe voor het stationeren van motorrijtuigen op bepaalde plaatsen. — Steunt niet op art. 77/5° Gemeentewet.

De Gemeente kan niet een belasting heffen voor het stationeren van motorrijtuigen op door de gemeente aangewezen plaatsen; een dergelijke belasting kan niet steunen op art. 77/5° Gemeentewet.

Voormeld art. 77/5° Gemeentewet is niet toepasselijk in geval iemand de openbare weg gebruikt volgens zijn normale bestemming door toevallig zijn voertuig daarop te stationeren. Zelfs indien aan deze bepaling een uitbreidende verklaring wordt gegeven en aangenomen wordt, dat zij tot grondslag kan dienen tot het heffen van vergeldende belastingen door de gemeente onder goedkeuring van de bestendige deputatie, ook dan zou zijn vereist, dat de gemeente als tegenprestatie een bijzondere dienst aan de gebruiker zou bewijzen.

Als bijzondere diensten, die een taxe zouden rechtvaardigen kunnen niet beschouwd worden de prestaties, welke verricht zijn door de agenten van de gemeentepolitie, terwijl deze prestaties binnen de uitvoering van de verplichtingen vallen, welke de gemeente krachtens art. 50 van het Decreet van 14 December 1789 en art. 3 Titel XI van het Decreet van 16-24 Augustus 1790 moet nakomen ten einde de veiligheid en het gemakkelijke verkeer in de straten en op de kaaien, pleinen en openbare wegen te verzekeren.

Langmans t/ Stad Kortrijk.

Gelet op het bestreden vonnis, dd. 21 April 1953 gewezen door de vrederechter van het 2de kanton te Kortrijk;

Overwegende dat uit de aan het Hof voorgelegde stukken blijkt dat de stad Kortrijk bij besluit van 5 December 1949, later door de bestendige deputatie van de Provinciale Raad van West-Vlaanderen goedgekeurd, een taxe heeft ingevoerd ten laste van de gebruikers van motorvoertuigen, die op de dagen van de handelsbeurs zekere plaatsen zouden innemen, voor het stationeren van hun voertuig; dat de taxe op 10 frank voor automobielen en op 5 frank voor de motorrijwielen is bepaald;

Overwegende dat aanlegger, die op een dag van handelsbeurs zijn automobiel had doen stationeren op een der bij gezegd reglement bedoelde plaatsen, de taxe weigerde te betalen;

Dat het bestreden vonnis hem tot betaling er van heeft veroordeeld;

Over het tweede middel: schending van artikelen 31, 107, 108, 110 en 113 van de Grondwet, van artikelen 75 en 77, 5°, van de gemeentewet van 30 Maart 1836, van artikelen 4 en 36 van het koninklijk besluit d.d. 10 April 1951 tot samenordering van de wetten betreffende de verkeersbelasting op de autovoertuigen, 1, 2 en 3 van het gemeentereglement van de Stad Kortrijk d.d. 5 December 1949 betreffende het parkeren der motorvoertuigen,

doordat het bestreden vonnis ten onrechte het ver-

weermiddel heeft van de hand gewezen welk door de aanlegger afgeleid wordt uit de onwettelijkheid van de betwiste taxe, en, om er aldus over te beslissen, gesteund heeft op het feit dat gezegde taxe haar wettelijke grondslag zou vinden in de bepaling van artikel 77, 5°, van de hierboven aangehaalde gemeentewet,

dan wanneer 1°) het stationeerrecht bedoeld bij gezegd artikel 77, 5°, het uitsluitend bezetten onderstelt door hem aan wie de gemeenteverhefing contractueel heeft afgestaan een juist bepaalde ruimte van het openbaar domein of, althans, het aanleggen door de gemeente van een plaats bijzonder voorbehouden tot het parkeren van de voertuigen,

2°) in alle geval, opdat er aanleiding zou bestaan tot toepassing van artikel 77, 5°, het nodig is dat de aan de enkeling door de gemeente bewezen dienst, in vergelding waarvan de taxe werd gevestigd, door de belanghebbende vrijwillig is gevraagd geweest, — wat niet het geval is wanneer, indien als hier, de belastingplichtige, zo hij namelijk is geroepen, door de vereisten van zijn beroep, zijn voertuig te doen stationeren in een van de in het reglement bedoelde straten of plaatsen, verplicht wordt de litigieuze taxe te betalen,

3°) in de maat waarin ze het eenvoudig stationeren treft van autovoertuigen in aanhorigheden van de openbare weg, als zodanig voorbehouden aan het verkeer, het stationeren en parkeren van voertuigen, — 't is te zeggen, aan een normaal geval van gebruik van de openbare weg, — de litigieuze taxe een dubbel gebruik is met de taxe op het verkeer met de autovoertuigen en, als zodanig, onder toepassing valt van artikel 36 der samengeordende wetten betreffende de taxe waarvan sprake, waarbij het de provinciën en gemeenten verboden is taxes te vestigen gelijkaardig aan taxe ten voordele van de Staat geheven op het verkeer met gezegde voertuigen :

Overwegende dat de eerste twee onderdelen van het middel, het bestreden vonnis critiseren in zover het beweert de heffing van de taxe door het gemeentereglement van Kortrijk van 5 December 1949 ingevoerd, te rechtvaardigen op grond van artikel 77, 5°, van de gemeentewet van 30 Maart 1836;

Overwegende dat artikel 77, 5°, van voormelde wet, niet toepasselijk is in geval een persoon de openbare weg gebruikt, volgens zijn normale bestemming, die hierin bestaat voor het algemeen gebruik te dienen, door er toevallig zijn voertuig te laten stationeren;

Overwegende dat, indien zelfs aan gezegde bepaling een uitbreidende interpretatie wordt gegeven, en indien aangenomen wordt dat zij als grondslag kan dienen tot het heffen van vergeldende taxes door de gemeente, onder de enkele goedkeuring van de bestendige deputatie, ook wordt vereist, opdat zij toepasselijk zou zijn, dat de gemeente in tegenprestatie van de taxe een bijzondere dienst aan de gebruiker zou bewijzen;

Overwegende dat niet als bijzondere diensten die een taxe rechtvaardigen kunnen beschouwd worden, de prestaties welke de rechter over de grond beweert geleverd te zijn door de agenten van de gemeentepolitie, wanneer deze prestaties binnen de uitvoering der verplichtingen vallen welke de gemeente, krachtens artikel 50 van het Decreet van 14 December 1789 en artikel 3 van titel XI van het Decreet van 16-24 Augustus 1790, moet vervullen ten einde de veiligheid en de gemakkelijke doorgang in de straten, kaaien, pleinen en openbare wegen te verzekeren;

Dat de eerste twee onderdelen van het middel gegrond zijn;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak naar de vrederechter van het eerste kanton te Kortrijk;

Veroordeelt verweerster tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 11 December 1954.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Van Hove.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs Dutordoir en De Potter.

Bevoegdheid Rechtbank van Koophandel. — Vordering tot herstel van schade door lichamelijk letsel. — Ingesteld bij wedereis.

De Rechtbank van Koophandel neemt kennis van wedereisen, die ontstaan uit de overeenkomst of uit het feit, dat aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt; op deze regel maakt artikel 12 in fine (wet van 27 Maart 1891) van de wet op de bevoegdheid van 25 Maart 1876 een uitzondering door te bepalen, dat de Rechtbanken van Koophandel in geen geval kennis nemen van geschillen, die tot voorwerp hebben het herstel van schade, veroorzaakt door iemands dood, door lichamelijk letsel of door een ziekte. De woorden «in geen geval» wijzen er op, dat de onbevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel absoluut is en het onverschillig is of de vordering tot vergoeding wegens lichamelijk letsel bij hoofdeis of bij wedereis wordt ingesteld.

Een eis tot vergoeding van materiële schade en die tot vergoeding van lichamelijk letsel, die dezelfde oorzaak hebben, moeten wegens hun ondeelbaarheid beide voor de Burgerlijke Rechtbank worden ingesteld.

Wanneer de hoofdvordering wegens de onvoldoende hoogte van haar bedrag niet vatbaar is voor hoger beroep, kan de voor een onbevoegde rechter ingestelde wedereis niet in aanmerking worden genomen.

Quataert t/ Arens.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen de partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Gent, op 24 Juni 1953;

Overwegende dat vóór de Rechtbank van Koophandel Quataert het herstel vorderde van de stoffelijke schade hem door het feit van Arens veroorzaakt bij een verkeersongeval overkomen de 31e December 1952;

dat Arens bij wedereis tegen Quataert betaling vorderde van 18.004 frank wegens materiële schade die hij bij hetzelfde verkeersongeval door het feit van Quataert beweerde geleden te hebben, meer 9.308 frank wegens schade opgelopen tengevolge van lichamelijke letsels;

Overwegende dat de eerste rechter zich terecht onbevoegd heeft verklaard om van de tegenvordering te kennen :

a) wat betreft de vergoedingen ten belope van 9.308 frank wegens lichamelijk letsel,

dat zo de Rechtbank van Koophandel kennis neemt van de wedereisen die ontstaan uit de overeenkomst of uit het feit dat aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt, deze regel in verband dient ge-

bracht met het artikel 12 in fine van de wet van 25 Maart 1876 (wet van 27 Maart 1891), welke een exceptie aan deze uitbreiding van bevoegdheid bevat; dat krachtens deze laatste bepaling de Rechtbanken van Koophandel in geen geval kennis nemen van geschillen die herstel van schade voor lichamelijke letsels veroorzaakt, tot voorwerp hebben;

dat de termen «in geen geval» erop wijzen dat de onbevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel absoluut is en het onverschillig is of de vordering tot vergoeding wegens lichamelijk leed bij hoofdeis of bij tegeneis wordt voorgebracht;

b) wat betreft de vergoeding van 18.004 frank wegens materiële schade,

dat de eis tot vergoeding van deze materiële schade en de eis tot vergoeding van lichamelijk leed dezelfde oorzaak hebben en dat de vordering aldus wegens haar ondeelbaarheid in haar geheel vóór de Burgerlijke Rechtbank dient ingesteld te worden (Cassatie, 20 April 1899, Pas. 1899, I, 190);

Wat de hoofdvordering betreft :

Overwegende dat de Rechtbank van Koophandel wel bevoegd was om ervan te kennen; dat immers deze vordering gericht is tegen een handelaar en alleen strekt tot herstel van stoffelijke schade bij afwezigheid van lichamelijke letsels in hoofde van de oorspronkelijke hoofdeiser;

dat de tegeneis de aard van de hoofdvordering niet kan wijzigen;

Maar overwegende dat de hoofdvordering het bedrag van de laatste aanleg niet overtreft en de tegenvordering voor een onbevoegde rechter ingesteld niet in aanmerking mag genomen worden;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken,

Gehoord de heer Vermeulen, eerste advocaat-generaal, die verklaard heeft zich naar het oordeel van het Hof te gedragen,

Alle strijdige conclusiën als ongegrond verwerpende, Bevestigt het vonnis a quo waar de eerste rechter zich onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de tegeneis van Arens;

Zegt dat de Rechtbank van Koophandel wel bevoegd was om van de hoofdvordering te kennen;

Zegt echter het hoofdzakelijk beroep niet ontvanke-lijk defectu summae;

Veroordeelt appellant tot de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 13 November 1954.

Voorzitter : M. Van den Abeele.

Raadsheren : M.M. Morel de Westgaver en Santenaire.

Advocaat-Generaal : Mr. Vanhoudt.

Advocaat : Mr. De Munter.

Strafvordering. — Verhouding tussen rechtsmacht van onderzoek (raadkamer) en rechtsprekend college (correctionele rechtbank).

De rechtsmachten van onderzoek en de rechtsprekende colleges zijn onafhankelijk van elkaar. De rechtsprekende rechter mag daarom niet nagaan of de door de raadkamer aangenomen verzachtende omstandigheden gegrond zijn of niet. Wanneer de raadkamer eenmaal het bestaan van verzachtende omstandigheden heeft aangenomen en derhalve de ver-

dachte naar de correctionele rechtbank heeft verwezen, is de zaak regelmatig voor die correctionele rechtbank aanhangig en vermag deze zich niet onbevoegd te verklaren, omdat zij van mening is, dat bedoelde verzachtende omstandigheden niet aanwezig waren.

O.M. t/ Vandenbussche en Mahieu.

Besluiten van het Openbaar Ministerie

Wat de bevoegdheid betreft :

Aangezien beide beklaagden bij beschikking van de raadkamer der rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk dd. 30 October 1953 naar de correctionele rechtbank aldaar werden verwezen wegens de telastlegging van valsheid in geschriften en gebruik van deze valse geschriften, alsmede van onwettig uitoefenen van de tandheelkunde;

Aangezien wat aangaat de eerste telastlegging betreffende feiten overeenkomstig artikelen 193, 196, 197, 213 en 214 S. Wb. betoogd met een criminele straf, verzachtende omstandigheden werden aangenomen door voormelde raadkamer «spruitend uit de afwezigheid van vroegere veroordelingen»;

Aangezien de correctionele rechtbank te Kortrijk bij wie de zaak aanhangig was gemaakt door hoger vermelde beschikking zich ten onrechte heeft onbevoegd verklaard, onder voorwendsel, dat deze beschikking, statuerend voor beide beklaagden, één enkele grond van verzachtende omstandigheden had aangenomen — de afwezigheid van vroegere veroordelingen — dan wanneer de eerste beklaagde een veroordeling van 5 fr. × 7, uitgesproken door de Politie-rechtbank te Izegem op 28 September 1934 had opgelopen, en dat derhalve «het niet onomstootbaar kan uitgemaakt worden of de Raadkamer verzachtende omstandigheden heeft ingeroepen en aangeduid voor eerste verdachte»;

Aangezien de rechtsmachten van onderzoek en de rechtsprekende colleges onafhankelijk zijn van elkaar (cf. J. Simon, Handboek v. Strafvordering, deel I, blz. 84, n° 171);

Aangezien de rechtsmacht van wijzen ten opzichte van een beschikking der raadkamer alleen vermag; enerzijds : na te gaan of bedoelde beschikking de uiterlijke kentekenen van een geldige gerechtsakte vertoont dat, indien zulks het geval is, deze beschikking haar kracht van toewijzing behoudt, zolang zij niet werd vernietigd door de daartoe bevoegde rechtsmacht, zijnde de Kamer van Inbeschuldigingstelling en het Hof van Verbreking (cfr. Schuind, deel II, blz. 240; Hof Verbr. 17 November 1930, Pas. 1930, I, 365; Pol. Nivelles, 9.2.1927, Journal des Juges de Paix, 1927, 226); anderzijds, na te gaan of zij bevoegd is en name-lijk of er ten aanzien van de telastlegging strafbaar met criminele straffen verzachtende omstandigheden werden aangenomen;

Aangezien zulks onbetwistbaar blijkt zowel uit de vordering van de Procureur des Konings, waarnaar de beschikking verwijst, als uit het geheel van de beschikking zelf der raadkamer;

Aangezien echter het rechtsprekend college zijn bevoegdheid is te buiten gegaan door na te gaan of de aangenomen verzachtende omstandigheden al dan niet met de werkelijkheid overeenstemmen; dat eens deze verzachtende omstandigheden aangenomen de zaak regelmatig vóór de correctionele rechtbank aanhangig bleef en deze zich ten onrechte onbevoegd heeft verklaard;

Aangezien dienvolgens het vonnis der correctionele rechtbank d.d. 22 Januari 1954 te gepasten tijd be-

streden door het beroep van de heer Procureur des Konings te Kortrijk op 30 Januari 1954, dient te niet gedaan te worden, om desbetreffend, nadat het Hof, de zaak tot zich zal getrokken hebben, ten gronde onderzocht te worden;

Wat de grond der zaak betreft : (zonder belang).

Om deze redenen,

Behage het aan het Hof het bestreden vonnis te niet te doen, te zeggen dat de zaak rechtsgeldig was aanhangig gemaakt voor de Correctionele Rechtbank, de zaak tot zich te trekken, om ten gronde onderzocht te worden; te zeggen dat de feiten der telastlegging zoals opnieuw omschreven bewezen zijn en beide beklagden te verwijzen tot de straffen door de wet voorzien.

Arrest

Overwegende dat het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig in beroep is gekomen;

Overwegende dat het geen twijfel lijdt dat de raadkamer beide verdachten vóór de correctionele rechtbank heeft verzonden; dat de eenvoudige vorm van het beschikkend gedeelte (daar waar het zegt « verwijst verdachte » ongetwijfeld een loutere materiële vergissing is; dat dit ten genoëge blijkt uit het feit dat, voor al het overige, en de beschikking van de raadkamer en de vordering van de procureur des Konings (naar dewelke de raadkamer uitdrukkelijk verwijst) de twee verdachten worden bedoeld; dat geen van beide verdachten daaromtrent kunnen in dwaling verkeren;

Overwegende dat de raadkamer, door verwijzing naar de vordering van de procureur des Konings, ten aanzien van de oorspronkelijke misdaden, voor beide verdachten verzachtende omstandigheden heeft aangenomen « spruitende uit de afwezigheid van vroege veroordelingen »;

Overwegende dat het de rechtsmacht van wijzen niet behoort, na te gaan of deze verzachtende omstandigheden, eens gelibeleerd, gespecificeerd en aangenomen, door de raadkamer, gegrond zijn of niet; dat deze verzachtende omstandigheden integendeel verworven zijn zodat de eerste rechter ter zake regelmatig was gevat en ook, in tegenstrijd met wat hij aannam, bevoegd was;

(Het overige zonder belang.)

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 17 November 1954.

Voorzitter : M. De Preter.

Rechters : M.M. Tilkin en Cornette.

Advocaten : Mrs Coignon, loco Koll, en Quisenarts, loco Van der Straten.

Pacht. — Eigendomsoverdracht van het verpachte goed. — Opzegging van de pacht door de nieuwe eigenaar vóór de overschrijving van de akte. — De pachter kan zich niet beroepen op artikel 1 Hypotheekwet. — Begrip « derde » die zonder bedrog gecontracteerd heeft ».

Eigendomsoverdracht van verpacht onroerend goed. Opzegging van de pacht door de nieuwe eigenaar vóór de overschrijving van de akte van overdracht in de registers. De pachter kan zich in het onderhavige geval niet beroepen op art. 1 Hyp. Wet van 16 Dec. 1851 om te beweren dat de op dat tijdstip

aan hem gedane opzegging aan hem niet kan worden tegengeworpen.

Iemand kan immers alleen dan opwerpen, dat hij een « derde » is, die zonder bedrog gecontracteerd heeft », wanneer hij bewijst dat hij vóór de overschrijving van de akte van overdracht niet bekend geweest is met de overdracht.

Overigens heeft de pachter niet aangetoond welk belang hij er bij heeft de eigendomsoverdracht te betwisten voor de tijd tussen de overdracht en de overschrijving van de akte, daar zijn pachtrechten uit overeenkomst en uit de wet onverlet gebleven zijn; speculatieve verwachtingen mogen niet worden verward met werkelijke « belangen ».

Teunkens t/ De Meuter en De Voght.

Gezien de stukken van het geding, o.m. :

1° het in regelmatig vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, verleend door de Heer Vrederechter van het kanton Zandhoven, in datum van 24 October 1953;

Overwegende dat het ingestelde beroep, aan de hand van de voorgebrachte stukken regelmatig en tijdig is, dus ontvankelijk;

Overwegende dat appellant zich te weer stelt tegen de beschouwing van de eerste rechter, waar deze de gegeven opzeg van 13 Maart 1953 lastens appellant, geldig verklaarde en appellant veroordeelde om het gepachte goed te ontruimen en ter beschikking van geïntimeerden te stellen op 15 Maart 1955;

Overwegende dat appellant de nietigheid van deze opzeg opwerpt, zich steunende op het feit dat geïntimeerden de eigendomstitel van het goed verkregen op 13 Maart 1953, en deze titel niet tegenstelbaar zou zijn aan appellant, (derde) dan na overschrijving ten hypotheekkantore, in de zin van artikel 1 der wet van 16 December 1851, en deze overschrijving slechts enkele dagen later gebeurde;

Overwegende dat ter zake het enige rechtsprobleem is te weten of appellant zich noemen mag die « derde », welke zonder bedrog gekontrakteerd heeft », zoals artikel 1 der Hypotheekwet de persoon, betitelt, tegen wie geen vestiging of overdracht van een zakelijk onroerend recht mag ingeroepen worden, zolang de inschrijving ervan in de registers van de Hypotheek-Bewaarder niet geschied is;

Dat hoe men deze derde ook moge verstaan, hetzij men hierin de persoon ziet, die zonder bedrog gekontrakteerd heeft, en meestendeels en concurrerende titel uitspeelt, — hetzij men hierdoor ook diegene verstaat, welke ter goeder trouw, (wat een gelijkwaardiger uitdrukking is voor de woorden : « zonder bedrog », door de wetgever gebezigd), onwetende bleef van die vestiging of overdracht en alleszins een belang heft om de niet-overschrijving op te werpen, men in alle geval in hoofde van deze beschermde derde vereisen moet dat hij bewijze op geen enkel ogenblik, welke de inschrijving vooraf ging, op de hoogte geweest te zijn van die overdracht of vestiging;

Overwegende dat in casu, appellant, welke beweert zulke beschermde te zijn, zich niet bevindt in de voorwaarden hierboven vastgelegd, wijl hij niet ontkennen kan bij aanbevolen schrijven van 13 Maart 1953, dus voor de formele formaliteit bedongen bij artikel 1 der Hypotheekwet kennis gekregen te hebben van de eigendomsoverdracht, waartoe het door hem gepachte land behoort; en deze zelfs als een zekerheid te hebben moeten voorzien, vanaf 22 September 1951, datum waarop door het overlijden van de eigenaar, met dewelke hij gekontrakteerd had, diens onroerende goede-

ren noodzakelijkerwijze op een ander moesten overgaan;

Overwegende dat deze dubbele omstandigheid aan appellant de onvoorwaardelijke vereiste goede trouw ontnemt die de tegenstelbaarheid van een nog niet overgeschreven titel kan aandoen;

Overwegende dat bovendien appellant het belang niet aantoonde, dat hij hebben zou om de eigendoms-overdracht, door geïntimeerde ingeroepen, te betwisten voor de tijdsperiode die haar verwezenlijken scheidt van haar overschrijving, vermits zijn conventionele en wettelijke pachtrechten hierdoor onverlet bleven, en het niet kan opgaan speculatieve verwachtingen te verwarren met hetgeen in rechtstaal belang genoemd wordt;

Overwegende dat dienvolgens geïntimeerden wel het recht hadden opzeg te geven, dat deze aan appellant tegenstelbaar is en ook geldig dient verklaard (zie ook De Page, Compl. T. VI en X, n° 1059);

Overwegende dat de eerste rechter met omstandige redenen en op oordeelkundige wijze zijn beslissing trof, en appellant thans geen nieuwe middelen terzake aanbrengt, zodat zijn eis ongegrond is;

Om deze redenen :

en deze van de Eerste Rechter,

De Rechtbank,

Recht doende in hoger beroep, en op tegenspraak;

Alle verdere en strijdige besluiten van de hand wijzende;

Na er over beraadslaagd te hebben;

Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond;

Bevestigt dienvolgens het vonnis a quo en veroordeelt appellant tot de kosten van het beroep.

NOOT : Zie in dit nummer het bestreden vonnis van de Vrederechter te Zandhoven dd. 24 October 1954.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

20 Januari 1955.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Winants en Alsteens.

Openbaar Ministerie : M. Meers.

1. **Dagvaarding.** — Bij vergissing vermelden van een onjuiste naam van de echtgenote van gedaagde.
2. **Gemene muur.** — Verplichting tot overneming van het mandelige gedeelte van een muur.

1. *Het bij vergissing vermelden van een onjuiste naam van de echtgenote van gedaagde in de dagvaarding doet niets af aan de geldigheid van het exploit en aan de ontvankelijkheid van de eis, zo de dagvaarding de gedaagde diensgevolge niet te laat heeft bereikt, noch bij hem twijfel heeft gewekt omtrent de vraag of het exploit wellicht voor een ander bestemd was. Akte aan eiser verleend van zijn verklaring, dat hij de vergissing herstelt.*

2. *Het feit, dat in het beschikkend gedeelte der dagvaarding wordt gesproken van « overname van de zijgevel », staat evenmin aan de ontvankelijkheid in de weg, daar uit de motivering voldoende blijkt, dat slechts de overneming van de mandeligheid van de muur wordt bedoeld en zulks ook duidelijk blijkt uit het gevorderde bedrag.*

Ofschoon de tegenhanger (verplichting tot overneming van de mandeligheid) van het in art. 661 B.W. bepaalde recht nergens uitdrukkelijk in een

wettekst voorkomt, vloeit die verplichting uit de billijkheid voort en wordt ook algemeen door de rechtspraak aanvaard.

Duchateau-Knops t/ Champagne-Van den Bosch.

Gezien de stukken van het geding en in hoofdzaak de inleidende dagvaarding van deurwaarder Wage-mans te Tongeren, in dato 30 Juni 1954, strekkend tot « het horen zeggen voor recht dat verweerder gehouden is tot overname van de zijgevel van eisers huis voor zover hij deze in gebruik nam alsmede van de helft der strook grond... » en tot de veroordeling van verweerder tot betaling aan eiser der som van 18.490 fr., beweerde waarde van die overname;

Overwegende dat in feite de betwisting zich voordoet als volgt : verweerder heeft een huis opgericht op een perceel grond grenzend aan het huis van de aanlegger, die beweert dat verweerder tot het opbouwen van zijn huis de bestaande gevel van het huis van de aanlegger heeft gebruikt als mandelig; en hij vraagt dat verweerder zou gedwongen worden die mandeligheid over te nemen en te vergoeden;

Overwegende dat verweerder vooreerst opwerpt dat in de dagvaarding de familienaam van zijn echtgenote ten onrechte als « Duchateau » wordt vermeld terwijl hij in feite « Van den Bosch » is;

Overwegende dat deze missing in casu zonder belang is gebleken te zijn betreffend de geldigheid van het exploit en de ontvankelijkheid der zaak; dat inderdaad niet wordt beweerd dat de dagvaarding verweerder laattijdig zou hebben bereikt of bij deze twijfel zou hebben bestaan over het feit of het exploit wellicht voor iemand anders zou bestemd zijn (Rép. prat. V° exploit, 206);

Overwegende dat dan ook akte dient verleend aan eiser dat hij de begane missing herstelt en verweerder zich Gaston Champagne-Van den Bosch noemt;

Overwegende dat verweerder de ontvankelijkheid der vraag eveneens vergeefs aanvecht, omdat het beschikkend gedeelte der dagvaarding spreekt over de overname van de zijgevel — dat immers, zoals verweerder zelf in zijn besluiten aanmerkt, de motivering voldoende klaar aanduidt dat slechts de overname der mandeligheid van de muur wordt bedoeld en zulks ten andere overduidelijk blijkt uit het bedrag der gevorderde som en de manier waarop deze in de dagvaarding wordt berekend (Rép. prat. V°, exploit 308);

Overwegende dat verweerder doet opmerken dat Art. 661 van het Burg. Wetboek wel het recht tot aankoop der mandeligheid van een muur voorziet, maar dat niemand gerechtigd is zijn geboort te dwingen tot aankoop der zelfde;

Overwegende dat, indien het waar is dat de tegenhanger van het recht voorzien in art. 661, B. W. niet uitdrukkelijk in een wettekst voorkomt, dit recht nochtans uit de billijkheid voortspruit, bevestigd wordt door de rechtspraak en volledig overeenkomt met de wil van de wetgever, weze deze dan ook niet uitdrukkelijk uitgesproken; — dat immers iemand te dwingen tot betaling der vergoedingen door de wet voorzien voor de mandeligheid van de muur dewelke hij tot het bouwen van zijn huis heeft gebruikt en tot de aanwerving van die mandeligheid niets anders is dan hem te dwingen de verplichting te volbrengen, die hij had moeten nakomen vóór tot de in gebruikname over te gaan (zie Verbreking, 25 Febr. 1932, Pas. 1932, I, 83, De Page, V, 1202-1203);

Overwegende dat verweerder ten slotte betwist de kwestieuze zijgevel te hebben gebruikt tot het oprichten van zijn woning zoals eiser beweert maar in

tegendeel, aanvoert zijn huis niet tegen die gevel maar er naast te hebben gebouwd, — dat ten einde in dit opzicht klaarheid te bekomen moet worden overgegaan tot het door eiser gevraagde deskundig onderzoek zoals in het beschikkend gedeelte van dit vonnis omschreven;

Overwegende dat de kosten veroorzaakt door de tussenkomsten van pleitbezorgers ten laste moeten gelegd worden der partij welke deze veroorzaakt heeft door de aanstelling, omdat het geding luidens art. 3, 3° der wet van 25.3.1876 tot de bevoegdheid van de vrederechter behoort;

Gezien artikelen 2, 30 tot 37 en 55 tot 59 der wet van 15 Juni 1935, gewijzigd door de wet van 20 Juni 1939;

Om deze redenen :

De Rechtbank, uitspraak doende in openbare zitting en wedersprakelijk;

Verklaart de eis ontvankelijk;

Geeft akte aan partijen dat verweerder zich noemt Gaston Champagne-Van den Bosch en niet Champagne-Duchateau;

En alvorens uitspraak te doen over de grond der zaak;

Stelt aan tot deskundige tenzij partijen binnen de 15 dagen der uitspraak van huidig vonnis zouden overeenkomen nopens een of drie andere experts — Dhr ingenieur Daenen, bouwkundige te Tongeren, met opdracht; na partijen per aangetekend schrijven dag en uur zijner verrichtingen te hebben bekend en kennis te hebben genomen van alle ter zake voorhanden zijnde of hem door partijen te verschaffen inlichtingen; zich ter plaatse begeven en te onderzoeken of verweerder de zijgevel van aanleggers huis heeft gebruikt; daarvan een plan op te stellen, het te beschrijven, de kubieke inhoud van het bouwwerk en de oppervlakte van de grond van het gebruikte deel te bepalen, telkens de waarde er van te schatten en op deze basis de vergoedingen te berekenen, welke verweerder aan eiser zou verschuldigd zijn tot overname van de mandeligheid;

Kosten voorbehouden behalve deze veroorzaakt door de tussenkomst der pleitbezorgers, welke kosten ten laste blijven van de partij welke ze heeft aangesteld.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

5e Kamer. — 30 November 1954.

Voorzitter M. G. Limpens.

Rechters : M.M. Tjtgat en De Smet de Naeyer.

Openbaar Ministerie : M. Châtel.

Advocaten : Mrs Verhaaren en Moors, loco De Cordier.

Strafvordering. — Geoorloofde wijziging van qualificatie. — Inachtneming van het recht van verdediging.

Wanneer de verdachte vervolgd wordt wegens bepaalde overtredingen van het Wegenverkeersreglement bij een verkeersongeval, is het geheel van de gedragingen, die de aanrijding hebben veroorzaakt, onderworpen aan de kennisneming door de Rechtbank. Deze heeft niet alleen het recht, doch ook de plicht de feiten ingevolge het onderzoek ter zitting nader te bepalen en te omschrijven welke overtredingen zij opleveren.

Indien de Rechtbank aan de verdachte gelegenheid gegeven heeft zich ten aanzien van de door haar gewijzigde qualificaties te verdedigen, is de rechts-

pleging regelmatig geweest. De Rechtbank mag uitspraak doen ten gronde, ook al heeft de verdachte geweigerd zich op de nieuwe qualificatie te verdedigen.

O. M. en Ministerie van Landsverdediging t/
Tency, N.V. Purfina en Verbeke.

.....

Overwegende dat de beroepen tijdig werden ingesteld en regelmatig zijn in de vorm;

Overwegende dat de Rechtbank de eerste verdachte uitgenodigd heeft zich te verdedigen nopens de feiten hem ten laste gelegd, eventueel gekwalificeerd als inbreuk op de artikelen 33, 1° of 35 van het K.B. van 1 Februari 1934 en de derde verdachte voor deze feiten gekwalificeerd als inbreuk op art. 36, 9° van hetzelfde K.B.;

Overwegende dat de eerste verdachte in hoofdorde aanvoert dat, vermits de Rechtbank slechts gevat is van de door hem gepleegde inbreuk, het haar niet vrij staat deze te veranderen door een andere inbreuk waarvan de constitutieve elementen niet dezelfde zijn; dat hij nader uitlegt dat hij vervolgd werd om zijn richtingaanwijzers niet gebruikt te hebben en deze inbreuk niets gemeens heeft met de inbreuken door de rechtbank aangehaald, die fouten voorzien ter gelegenheid van een voorstekingsbeweging gepleegd;

Overwegende dat er aldus nader dient onderzocht welke « feiten » aan het oordeel van de rechtbank onderworpen worden;

Overwegende dat deze feiten niet enkel een verzuim bevatten vanwege de eerste verdachte zijn richtingwijziging aan te kondigen doch wel het geheel der feitelijke gedragingen zowel van de eerste als van de derde verdachte, die aanleiding hebben gegeven tot of ten oorzaak liggen van de aanrijding tussen hun voertuigen;

Overwegende dat de rechtbank niet enkel het recht, doch wel de plicht heeft deze feiten te omlijnen o.a. door het tegensprekelijk onderzoek ter zitting, nader te bepalen welke hun juiste draagwijdte is en welke inbreuk zij bevatten (zie hieromtrent : Rigaux et Trousse : Problèmes de la qualification in R. Dr. Pén. 1948, 49 blz. 737);

Overwegende dat, waar ter zake de rechtbank van oordeel is geweest dat de feiten, waarvan de eerste rechter kennis kreeg, en die tengevolge van een regelmatig beroep aan haar oordeel voorgelegd worden, gekwalificeerd konden worden als inbreuken op de artikelen 33, 1° of 35 van het K.B. van 1.2.1934, en de eerste verdachte uitgenodigd werd zich omtrent deze kwalificatie van de feiten te verdedigen, de rechtspleging regelmatig is; (zie de gevestigde rechtspraak van het Hof van Verbreking in voornoemde studie vermeld, en de latere eensluidende rechtspraak door de eerste verdachte in zijn besluiten, en het Openbaar Ministerie in zijn nota vermeld);

Overwegende dat de eerste verdachte, in bijkomende orde besloten heeft nopens de inbreuk op art. 35 van het K.B. van 1.2.1934;

Overwegende trouwens dat de rechtbank uitspraak mag verlenen ten gronde zelfs wanneer de verdachte geweigerd heeft zich te verdedigen nopens de nieuwe kwalificatie;

dat, inderdaad, de rechtbank, van de feiten gevat, de rechten van de verdediging heeft geëerbiedigd, vermits de verdachte uitdrukkelijk verwittigd werd en de gelegenheid heeft gehad zich te verdedigen (zelfde studie, blz. 749, 750);

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

1e Kamer. — 25 Januari 1955.

Voorzitter : M. De Schaepdrijver.

Rechters : M.M. De Vleeschauwer en Schuermans.

Referendaris : M. Van den Bergh.

Advocaten : Mrs Janssens-Brigode en Standaert.

Verzekering. — Dubbele aansprakelijkheidsverzekering. — Toepasselijkheid van artikel 12 wet van 11 Juni 1874.

Titel X van de wet van 11 Juni 1874 behandelt de verzekeringen in het algemeen; hieruit volgt dat de bepalingen van die titel toepasselijk zijn op alle verzekeringsovereenkomsten, tenzij de aard van de bijzondere verzekering zich tegen de toepassing verzet.

De artikelen 12 tot 14 van voormelde wet hebben ten doel te voorkomen dat de verzekerde meer zou ontvangen dan zijn schade en aldus een onrechtmatig voordeel zou bekomen door de omstandigheid, dat hij meer dan een verzekering heeft gesloten. Bij de aansprakelijkheidsverzekering is het ongetwijfeld moeilijker dit onrechtmatig voordeel te trekken dan bij de verzekeringen van andere aard, maar het is toch niet onmogelijk bij arglistige verstandhouding tussen de verzekerde en het slachtoffer. De aard van de aansprakelijkheidsverzekering sluit derhalve de toepassing van voormelde artikelen 12 tot 14 niet uit.

Om art. 13 te verklaren moet het worden beschouwd in verband met art. 21.

In het onderhavige geval moet het geschil uitsluitend op grond van art. 12, lid 2, opgelost worden.

N.V. Zurich t/ De Noordstar en Boerhaave.

Gelet op het arrest van het Hof van Verbreking dd. 18 Juni 1953;

Overwegende dat de eiseres, bij overeenkomst van 27 Mei 1929, de burgerlijke aansprakelijkheid van de genaamde Jozef Casteels heeft verzekerd; dat de verweerster, bij overeenkomst van 22 Januari 1934, eveneens de burgerlijke aansprakelijkheid van dezelfde Jozef Casteels heeft verzekerd;

Dat het paard van Jozef Casteels, dd. 24 November 1948, te Oordegem, twee fietsers, Kamiel Raelterman en zijn dochter Anna, heeft omvergeworpen en lichamelijk letsel heeft toegebracht; dat de eiseres, aan vader en dochter Haelterman, de hun verschuldigde vergoeding heeft betaald, groot 29.863 fr.;

Dat de eiseres beweert de terugbetaling van de helft der betaalde vergoeding te kunnen eisen van de verweerster, omdat deze hetzelfde risico verzekerde; dat hare vordering strekt om de verweerster te doen verwijzen in betaling van deze helft, groot 14.931 frank, meer de gerechtelijke interesten en de kosten;

Overwegende dat de verweerster, in de eerste plaats, opwerpt dat de twee verzekeringsovereenkomsten hetzelfde voorwerp niet hebben en dat deze door haar onderschreven het schadegeval niet dekt;

Overwegende dat de verzekering door de eiseres toegestaan onder meer dekt : « de ongevallen veroorzaakt door de voertuigen en dieren voor zover deze voor de behoeften der landbouwonderneming gebruikt worden, alsmede de ongevallen veroorzaakt door het rijtuig op veren (vervoerde derde personen inbegrepen) wanneer dit rijtuig voor het eigen gebruik van de verzekerde en zijn familie gebezigd wordt »;

Dat de verzekering door de verweerster toegestaan

onder meer dekt : « de lichamelijke ongevallen en stoffelijke schade aan derden veroorzaakt door het gebruik van een rijtuig van welke vorm of aard ook dienstig voor licht vervoer, bespannen met een paard »;

Dat de schade veroorzaakt werd door een paard, gespannen in een tweewielige lichte kar op gummibanden, hetwelk op hol was gegaan, terwijl Casteels zich in de woning van de landbouwer Braeckman Richard bevond;

Dat de verweerster beweert dat hare verzekeringsovereenkomst dit risico niet dekt omdat Casteels, wanneer hij zijn verzoek om een verzekeringsovereenkomst te sluiten deed, de vraag : waarvoor worden ze gebruikt ? beantwoord heeft als volgt : (voor) landbouw;

Maar dat dit antwoord klaarblijkelijk beduidde dat hij het rijtuig dienstig voor licht vervoer, bespannen met een paard, wenst te gebruiken voor de noodwendigheden van zijn landbouw; dat, inderdaad, een lichte kar niet kan gebezigd worden op het veld, noch voor het zwaar vervoer, dat door de landbouw wordt vereist, maar uitsluitend dient voor het vervoer van personen en lichte colli;

Dat een verplaatsing naar de woning van een ander landbouwer, een gebruik is voor de noodwendigheden van de landbouw, zodat ook de verzekeringsovereenkomst door de verweerster onderschreven, het besproken risico dekt;

Overwegende dat de verweerster, in de tweede plaats, opwerpt dat het artikel 12 der wet van 11 Juni 1874 toepassing moet vinden, omdat de eiseres de verzekering had toegestaan voor 300.000 fr. per ongeval, zonder 100.000 fr. per slachtoffer en 20.000 fr. voor stoffelijke schade te mogen overschrijden en omdat het schadegeval die bedragen niet heeft bereikt; dat zij voorhoudt dat, bij toepassing van het bewust artikel 12, zij, als tweede verzekeraarster, niet kan aangesproken worden om enig aandeel van de betaalde schadevergoeding te dragen;

Overwegende dat de wet van 11 Juni 1874 de titels X en XI van het handelswetboek uitmaakt; dat titel X, bevattende de artikelen 1 tot 32, de verzekeringen in het algemeen behandelt, terwijl titel XI enige landsverzekeringen in het bijzonder behandelt; dat hieruit volgt dat de beschikkingen van titel X een algemeen karakter hebben en toepasselijk zijn op alle verzekeringsovereenkomsten, tenware de aard der bijzondere verzekering die toepassing in de weg stond;

Overwegende dat de eiseres beweert dat de aard der verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid de toepassing der artikelen 12 tot 14 in de weg staat, omdat deze artikelen voor doel hebben te beletten dat de verzekerde meer zou ontvangen dan het bedrag zijner schade en aldus een onrechtmatig voordeel zou trekken uit de omstandigheid, dat hij meer dan één verzekeringsovereenkomst heeft gesloten en omdat dit onrechtmatig voordeel niet denkbaar is wanneer het om verzekeringsovereenkomsten gaat, die de burgerlijke aansprakelijkheid als voorwerp hebben, daar deze aanleiding geven tot rechtstreekse betaling aan het slachtoffer en iedere arglistige verstandhouding tussen de verzekerde en het slachtoffer onmogelijk maken;

Dat, bij verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid, het ongetwijfeld moeilijker is om dat onrechtmatig voordeel te trekken dan bij verzekeringen van een andere aard b.v. de brandverzekering, maar dat het trekken van dit onrechtmatig voordeel nochtans niet onmogelijk is; dat zulks, trouwens, door het behandelde geding wordt in het licht gesteld; dat, inderdaad, de twee verzekeraars onwetend waren van het bestaan der andere verzekering en dat de eiseres

slechts kennis kreeg van het bestaan der verzekerings-overeenkomst met de verweerster gesloten, nadat zij de slachtoffers reeds had vergoed; dat het bijgevolg niet onmogelijk zou geweest zijn dat Casteels, bij arglistige verstandhouding met de slachtoffers, door de verweerster dezelfde schade zou doen vergoeden hebben, en zijn deel van het onrechtmatig voordeel zou hebben ontvangen; dat de aard van de verzekering der burgerlijke aansprakelijkheid dus de toepassing der artikelen 12 tot 14 niet uitsluit en dat deze artikelen de oplossing van het geding moeten brengen;

Overwegende dat, op grond van het artikel 12, lid 1 de verzekerde zaken, wier gehele waarde door een eerste verzekering gedekt is, het voorwerp niet kunnen uitmaken van een tweede verzekering tegen dezelfde risico's ten voordele van dezelfde persoon, behalve in de gevallen, bepaald in het art. 14, die, echter, in het huidige geding geen toepassing vinden; dat hieruit volgt dat een tweede verzekering der burgerlijke aansprakelijkheid geen uitwerking zal hebben wanneer de eerste het risico voor een onbeperkt bedrag dekt; dat zulks in het huidige geding het geval niet is, zodat de twee verzekeringsovereenkomsten uitwerking kunnen hebben;

Overwegende dat het lid 2 van art. 12 bepaalt dat wanneer de volledige waarde niet verzekerd is door de eerste overeenkomst, de verzekeraars, die de volgende overeenkomsten hebben getekend instaan voor het overige, naar de volgorde van de dagtekening der overeenkomsten;

Dat, bij de verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid, de verzekerde waarde het risico is dat de verzekerde loopt hoofdens de schade, die hij aan derden kan berokkenen; dat dit risico, in zijn bedrag, onbepaalbaar en onbeperkt is, zodat de verzekering door de eiseres toegestaan tot een bedrag van hoogstens 300.000 fr. het volledig risico niet dekte; dat hieruit volgt dat het lid 2 van art. 12 toepassing moet vinden;

Dat de betekenis van deze wetsbepaling duidelijk is: de opeenvolgende verzekeringsovereenkomsten, die op een verschillende datum werden gesloten, verplichten de verzekeraars de ene na de andere de bedongen vergoeding te betalen, in de volgorde der dagtekening der overeenkomsten en tot volledige vereffening der schade;

Dat het, weliswaar, mogelijk is, bij beding, er anders over te beschikken, doch dat zulks het geval niet is geweest in de besproken verzekeringen;

Overwegende dat de vraag dient gesteld te worden of het artikel 13 afwijkt van die regel, wanneer het bepaalt dat het geheel of gedeeltelijk verlies wordt omgeslagen ... over de onderscheidene verzekeringen van verschillende dagtekening, naar evenredigheid van de waarde waarvoor elk hunner instaat;

Overwegende dat in dit artikel wordt verondersteld dat de tweede of volgende verzekeringen uitwerking hebben, wat noodzakelijk impliceert dat de eerste verzekering het volledig risico niet dekt (art. 12, lid 1), op het ogenblik van het schadegeval (art. 20);

Dat, om het artikel 13 te verklaren, het nodig is het samen met het artikel 21 onder ogen te nemen;

Dat, luidens het art. 21, de verzekerde, tenzij het tegendeel bedongen werd, zijn eigen verzekeraar blijft voor het risico dat niet gedekt was op het ogenblik van het schadegeval;

Dat, toegepast op een brandverzekering, het art. 21 de volgende toepassing kan hebben: de eigenaar van een gebouw met een waarde op het ogenblik van het schadegeval van 100.000 fr.; heeft het doen verzekeren voor 50.000 frank; hij is zijn eigen verzekeraar voor 50.000 frank;

Dat de regel van het art. 21 logisch is, vermits de verzekerde, die maar de helft van de waarde van zijn gebouw deed verzekeren en een premie in verhouding betaalt geen aanspraak kan maken op volledige vergoeding, tenware het beding werd ingelast dat de verzekering de eerste schade als voorwerp heeft, wat dan een verhoging der premie voor gevolg zal hebben;

Dat wanneer die eigenaar, die, ten aanzien van de eerste verzekeraar, op het ogenblik van het schadegeval, zijn eigen verzekeraar zal zijn voor 50 : 100, een tweede verzekering sluit die het overschot van de risico's gedeeltelijk of geheel dekt, hij een deel of het geheel der risico's die hij zelf zou dragen op de tweede verzekeraar overhevelt, zodat bij een brandramp van 60.000 fr. de eerste verzekeraar blijft instaan voor 50 : 100 of 30.000 fr. en de tweede verzekeraar voor het gedeelte of het geheel der overblijvende risico's terwijl de eigenaar zelf een deel der schade-lijke gevolgen zal moeten dragen indien hij de geheelheid der risico's op de tweede verzekeraar niet heeft overgeheveld;

Dat het besproken gedeelte van het artikel 13 van de veronderstelling uitgaat dat de eigenaar, op het ogenblik van het schadegeval, zijn eigen verzekeraar is gebleven of het zou gebleven zijn indien hij geen tweede verzekering had gesloten;

Dat het artikel 13 het principe van het art. 12, lid 2 onaangeroerd laat, maar de oplossing vermeldt, welke voortvloeit uit de combinatie van dit art. 12, lid 2 met het art. 21;

Dat, in de besproken verzekeringen der burgerlijke aansprakelijkheid, Casteels weliswaar zijn eigen verzekeraar bleef voor de schade die de bedongen bedragen overtrof, maar dat uit de aard der overeenkomsten, welke hij met de eiseres en met de verweerster heeft gesloten, voortvloeit dat de bedongen bedragen verschuldigd waren voor de eerst opgelopen schade; dat tot beloop van deze bedragen Casteels zijn eigen verzekeraar niet was en dat de premien werden berekend met inachtneming van deze omstandigheid;

Dat hieruit volgt dat het besproken gedeelte van het art. 13 geen toepassing kan vinden en de betwisting uitsluitend op grond van het art. 12, lid 2 moet opgelost worden;

Overwegende dat op grond van dit artikel de eiseres verplicht was de schadevergoeding, die de bedongen bedragen niet overtrof, te betalen;

Dat Casteels, na de verzekeringsovereenkomst met de eiseres te hebben gesloten, een tweede verzekering van zijn burgerlijke aansprakelijkheid, tot beloop van 50.000 fr., met de verweerster heeft aangegaan; dat deze laatste tot dit bedrag kon aangesproken worden voor de vergoeding ener schade, die deze, door de eiseres gewaarborgd, zou overschreden hebben;

Dat de waarborg door de eiseres gegeven niet werd uitgeput, zodat zij geen terugbetaling kan eisen, daar ze geen betaling voor een ander heeft gedaan; dat haar eis bijgevolg ongegrond is;

Overwegende dat voor het opstellen van alle akten van rechtspleging artikelen 2, 34, 36 en 37 der wet van 15 uni 1935 werden toegepast;

Om die redenen:

De Rechtbank, alle tegenstrijdige en meeromvattende conclusies verwerpende, verklaart de eis ongegrond en verwijst de eiseres in de kosten, deze, in de procedure vóór deze rechtbank door de verweerster gedaan, bedragende op heden 420 frank.

NOOT: Bij de verzekering van dezelfde burgerlijke aansprakelijkheid door twee verzekeraars, die op een

verschillende datum hebben gecontracteerd, stelt zich de vraag op welke wijze ieder der verzekeraars moet bijdragen in de vergoeding van een schadegeval.

De rechtspraak van het Hof van Beroep te Brussel (Arrest 23.6.1939, Bull. ass. 1939, 989 met goedkeuren-de noot van Demeur; Arrest 24.10.1945, J. T., 1946, 436, met goedkeurend onderschrift van Janssens-Brigode) neemt aan dat de artikelen 12 en 13 der wet op de verzekeringen geen toepassing vinden en dat opeenvolgende verzekeraars der burgerlijke aansprakelijkheid ieder voor hun hoofdelijk aandeel (part virile) bijdragen in de vergoeding.

Een scheidingsrechtelijke beslissing van M. Sohr, dd. 6.12.1949 (Bull. ass. 1950, 49, met goedkeurend onderschrift van R.A.) neemt aan dat de artikelen 12 en 13 wel toepassing vinden.

Het Arrest van het Hof van Verbreking dd. 18.6.1953, (R.W. 1953-54, 895; R. C. J. B. 1954, 112) verbreekt het vonnis van de Rb. v. Kph. Gent dd. 2 Mei 1950 (niet gepubliceerd) waarbij de rechtspraak van het Hof te Brussel werd gevolgd; het cassatie-arrest neemt aan dat het art. 12 toepassing vindt; het ligt in de lijn van de scheidsrechtelijke beslissing Sohr.

Het onderschrift van Robert Liénard in R. C. J. B. critiseert het arrest van Verbreking en geeft de voorkeur aan de oplossing van het Hof van Beroep te Brussel.

De zaak werd, na verbreking, verwezen naar de R. v. K. te Aalst, die, in het bovenstaande vonnis dd. 25.1.55, het Hof van Verbreking volgt en uitlegt wat de betekenis is van het art. 13.

VREDEGERECHT TE ZANDHOVEN

24 October 1953.

Rechter : M. De Necker.

Advocaten : Mrs Quisenaeys, loco Van der Straten, en Meulepas.

Pacht. — Eigendomsoverdracht van het verpachte goed. — Opzegging van de pacht door de nieuwe eigenaar vóór de overschrijving van de akte van overdracht. — De pachter is niet derde in de zin van artikel 1 Hypotheekwet.

Eigendomsoverdracht van verpacht onroerend goed. Opzegging van de pacht door de nieuwe eigenaar vóór overschrijving van de akte van overdracht in de registers.

De pachter kan zich niet met vrucht beroepen op art. 1 van de Hyp. wet van 16 December 1851 om te beweren dat de akte van overdracht niet aan hem als « derde » kan worden tegengeworpen. Het begrip « derde » mag niet te ruim worden opgevat. De pachter is niet « derde » in voormelde zin, omdat hij geen concurrerende titel heeft; hij behoudt immers ook tegenover de nieuwe eigenaar al de rechten, die zijn titel hem geeft.

De Meuter t/ Teunkens.

Aangezien partijen regelmatig in verzoening opgeroepen zijn geweest tegen 13 Mei 1953, dat echter geen overeenkomst bereikt geweest is;

Aangezien de eis van aanleggers strekt tot geldigverklaring van de door hen gegeven pachttopzeg van 13 Maart 1953 betreffende gebouwen en gronden gelegen te Schilde en te Oelegem door aanleggers aangekocht bij akte van notaris Theo Michielsens verleden

op 13 Maart 1953, geboekt op 20 Maart 1953 en overgeschreven ten kantore der hypotheeken op 2 April 1953;

Aangezien verweerder opwerpt dat ingevolge de hypotheekwet van 16 December 1851 art. 1, alle akten waarbij zakelijke onroerende rechten worden overgedragen slechts aan derde personen kunnen tegengesteld worden nadat zij ingeschreven zijn op de registers van het hypotheekkantoor; dat deze maatregel door geen andere formaliteit kan vervangen worden en aanlegger dienvolgens op 13 Maart geen rechtsgeldige opzeg konden geven daar zij tegenover verweerder nog geen eigenaars waren;

Aangezien de thesis zoals hierboven aangegeven niet onbetwistbaar en de uitleg aan de wet gegeven veel te breed is, dat wij inderdaad dienen na te gaan welke derden door de wet beschermd worden en onder welke beperkende voorwaarden dit geschiedt;

Aangezien het blijkt dat de derde, om schorsing van recht tegenover de nieuwe eigenaar te kunnen oproepen, een concurrerende titel moet bezitten, een rechtmatig belang doen gelden en met goede trouw gecontracteerd moet hebben, dat de goede trouw ter zake niet betwist kan worden daar de pachtovereenkomst lang voor de aankoop door huidige aanleggers gesloten werd met de vorige eigenaar, maar dat er geen betwisting is tussen concurrerende titels, dat inderdaad verweerder al de rechten die zijn titel hem geeft, behoudt ook tegenover de nieuwe eigenaar en dat het niet betwist wordt dat deze rechten geëerbiedigd geweest zijn;

Aangezien dienvolgens verweerder geen concurrerende titel hebbende, niet als derde kan aangezien worden in de zin van art. 1 van de wet van 16 December 1951;

Aangezien wij dienvolgens moeten besluiten dat aanleggers wel recht hadden opzeg te geven, dat de opzeg aan verweerder tegenstelbaar is en bij gemis aan andere opwerpingen, wij de gegeven opzeg geldig moeten verklaren;

Aangezien aanleggers in aanvulling bij de dagvaarding van 12 Juni 1953 ook de percelen onder Schilde n° 239-240, voorwerp van de opzegbrief van 13 Maart 1953, vroegen en uitdrijving vragen ook voor deze percelen; dat verweerder zich daartegen niet verzet;

Gezien de bepalingen van artikelen 2, 11, 12, 14, 32, 34, 35 en 36 der wet van 15 Juni 1935 over het gebruik der talen in gerechtszaken;

Om deze redenen :

Verklaren de gegeven opzegging van 13 Maart 1953, geldig, enz.

NOOT : Zie in dit nummer het vonnis van de Rechtbank te Antwerpen d.d. 17 November 1954, waarbij bovenstaand vonnis in hoger beroep is bevestigd.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

POLITIERECHTER PEER

15 Maart 1955.

Rechter : M. Roelands.

Advocaten : Mrs Van Coppenolle en Hubrechts.

Wegenverkeer. — Verplichtingen van links afslaande weggebruiker. — Beperkte toepasselijkheid van artikel 25/2 b Algemeen Verkeersreglement op smalle rijwegen.

Hij die naar links afslaat, dient zich vooraf naar links te begeven, zonder echter de normale gang van het tegemoetkomend verkeer te beletten of te hinderen, om dan de manoeuvre met matige snelheid uit te voeren; hij dient daarenboven vooraf en tijdig zijn voornemen kenbaar te maken overeenkomstig art. 44 van het Algemeen Verkeersreglement. Hij heeft geen voorrang ten opzichte van de hem volgende weggebruiker, die normaal zijn weg vervolgt en reeds een aanvang heeft gemaakt met de manoeuvre van inhaling op het ogenblik dat eerstgenoemde links afslaat.

De bepalingen van art. 25/2 b Algemeen Verkeersreglement zijn toepasselijk op de brede rijwegen, welke gelijktijdig doorgang bieden voor drie of meer voertuigen, maar « practisch » kunnen zij zelden en moeilijk worden toegepast, wanneer de manoeuvre om links af te slaan uitgevoerd wordt op een rijweg, waarop de gelijktijdige doorgang van ten hoogste twee voertuigen mogelijk is.

O.M. t/ Hendrickx en Horrix.

Overwegende dat de eerste betichte op 23 December 1954, rond 19 uur, de zes meter brede baan Helchteren-Meeuwen volgde, en op een gegeven ogenblik de links gelegen private inrit van het militair kamp te Hechteren, inreed; dat het gebleken is dat hij, alvorens in te draaien zijn linkerrichtingsaanwijzer heeft doen werken, maar dat niet bewezen is dat hij zich vooraf naar links zou begeven hebben, — zoals voorzien in art. 25/2 b Algemeen Verkeersreglement —, dat het verder vaststaat dat hij de volgende weggebruiker — tweede betichte — achter zich heeft opgemerkt alvorens links in te draaien;

Overwegende dat tweede betichte, die bleek zeer haastig te zijn, eveneens dezelfde baan Helchteren-Meeuwen volgde en eerste betichte links voorstak toen deze indraaide en deze laatste alzo aanreed;

Overwegende dat eerste betichte te recht doet opmerken dat op een gepaste afstand vóór de inrit der militairen het gevaarsteken nr 14 der bijlage I, — Algemeen Verkeersreglement — op de baan Helchteren-Meeuwen aangebracht is;

Overwegende echter, dat dit gevaarsteken niet zichtbaar gemaakt werd door middel van bijzondere verlichting, van openbare verlichting of van reflecterende producten (art. 116 Algemeen Verkeersreglement); dat dienvolgens genoemd verkeersteken, dat de avond van het ongeval ook niet zichtbaar was, als niet bestaande moet aangezien worden en er dan ook geen rekening dient mede gehouden te worden;

Overwegende dat hij die naar links afslaat, zich vooraf naar links dient te begeven, zonder echter de normale gang van het tegemoetkomend verkeer te beletten of te hinderen, om dan de manoeuvre met matige snelheid uit te voeren; hij dient daarenboven zijn voornemen vooraf en tijdig kenbaar te maken overeenkomstig art. 44 Verkeersreglement, om alle gevaar voor ongeval te voorkomen en onder voor-

behoud dat hij, als bestuurder die de richting van zijn voertuig aanmerkelijk naar links verandert, niet ontheven wordt van de verplichtingen die voor hem voortvloeien uit de stand en de snelheid van de andere weggebruikers; dat hij dienvolgens geen voorrang heeft ten opzichte van de hem volgende weggebruiker die normaal zijn weg vervolgt en reeds het inhaalmanoeuvre begonnen heeft op het ogenblik dat eerstgenoemde links afslaat;

Overwegende dat hij die links afslaat zich op de linkerhelft van de rijweg mag begeven (Cas. 24 April 1950, J. T. September 1950, blz. 499), doch aan zijn linkerzijde plaats moet laten voor een normaal voertuig, zulks wanneer de plaatselijke toestand hem geen zekerheid geeft dat geen voertuig uit de tegenovergestelde richting komt, hij zal zelfs een bredere doorgang moeten vrijlaten indien het verkeer van de voertuigen, die hij ziet, zulks vereist; wanneer hij echter de zekerheid heeft dat geen tegemoetkomend verkeer opdaagt dan mag hij zich naar links begeven voor zover de zwenking die hij wil uitvoeren het toelaat (Cas. 16 Mei 1949, Pas. 1949, I, 368 en R.W. 29 Januari 1950, kol. 824);

Overwegende daarenboven dat het naar links uitwijken steeds met voorzichtigheid dient te gebeuren (Hof van Beroep Brussel, 7 Maart 1952, Bull. Ass. 1952, blz. 299); dat tevens in het begrip « zich vooraf naar links begeven », een ander betrokken is, nml. dat in ieder geval rekening dient gehouden te worden met de plaatsgesteldheid en de Verkeersomstandigheden, elementen welke uitsluitend aan de appreciatie van de rechter dienen gelaten te worden (Cas. 9.4.1951, J. T. 384 en Cas. 28.6.1954, Pas. 1954, I, 941);

Overwegende dat, zoals hierboven aangehaald, hij die naar links afslaat en geen zekerheid heeft dat er geen tegemoetkomend verkeer opdaagt — wat practisch zeer dikwijls het geval zal zijn —, zich naar links moet begeven op voorwaarde dat hij aan zijn linkerzijde plaats laat voor een gewoon voertuig, dat hem op ieder ogenblik normaal kan tegemoetkomen en dat in zijn beweging niet mag belet of gehinderd worden; dat tevens dient aangenomen te worden dat de weggebruiker die zich naar links begeeft, in de aangehaalde voorwaarden, aan zijn linkerzijde plaats laat voor een gewoon voertuig, ook aan zijn rechterzijde te gelijktijd plaats moet laten voor een normaal voertuig dat hem volgt en rechts moet kunnen inhalen overeenkomstig de bepalingen van art. 21/1 lid 2 Algemeen Verkeersreglement, t.t.z. wanneer de in te halen bestuurder te kennen heeft gegeven dat hij voornemens is links af te slaan en zich naar links gewend heeft om die manoeuvre uit te voeren;

Overwegende dat uit deze beschouwingen voortvloeit dat de bepalingen van art. 25/2 b Verkeersreglement, toepasselijk zijn op de brede rijbanen, welke gelijktijdig doorgang bieden voor drie of meer voertuigen, maar dat ze practisch, eerder zeldzaam en moeilijk kunnen worden toegepast wanneer de manoeuvre om links af te slaan uitgevoerd wordt op een rijbaan, waarop de gelijktijdige doorgang van ten hoogste twee voertuigen mogelijk is; dat in zulk geval, de weggebruiker die links afslaat b.v. om een private inrit op te rijden en geen zekerheid heeft of er geen tegemoetkomend verkeer opdaagt, zich niet vooraf naar links mag begeven, hij zal integendeel aan de uiterste rechterzijde van de rijbaan dienen te blijven, steeds zijn voornemen kenbaar makend, tot op het ogenblik dat de weg volledig vrij is en hij veilig kan afslaan (Hof van Beroep Brussel, 29 Jan. 1952, Bull. Ass. 1952, blz. 286);

Overwegende dat hij die naar links wil afslaan op een rijbaan van gelijktijdige doorgang voor slechts

twee voertuigen, zich slechts naar links zal mogen begeven wanneer hij zeker is dat er geen tegemoetkomend verkeer opdaagt b.v. op een lange rechte weg, zonder zichtbare of gesignaleerde aansluitingen, daar van uit een aansluiting van links steeds en plotseling een tegenligger kan opduiken; hij zal dan zijn manoeuvre met matige snelheid en met voorzichtigheid uitvoeren, daarenboven zijn voornemen vooraf en tijdig kenbaar makend overeenkomstig art. 44 Verkeersreglement, dit om alle gevaar voor ongeval te voorkomen en onder voorbehoud dat hij als bestuurder die de richting van zijn voertuig aanmerkelijk naar links verandert, niet ontheven zal zijn van de verplichtingen die voor hem voortvloeien uit de stand en de snelheid van de andere weggebruikers; dat hij dienvolgens geen voorrang heeft ten opzichte van de hem volgende weggebruiker die normaal zijn weg vervolgt en reeds het inhaalmanoeuvre begonnen had op het ogenblik dat eerstgenoemde links afslaat;

Dat uit dit alles blijkt dat het eerder uitzonderlijk in de praktijk zal voorkomen dat al die voorwaarden in hoofde van de naar links afslaande bestuurder zullen verenigd zijn, die hem nochtans moeten toelaten op een smalle weg naar links af te slaan;

Overwegende daarenboven dat in de gevallen van « vooraf naar links te begeven », de rechter souverain apperceept over de plaatsgesteldheid; dat Wij dienvolgens, in casu, mogen vaststellen dat het gaat over een wegtype doorgang biedend voor gelijktijdige doorgang van twee voertuigen, daar de breedte slechts zes meters bedraagt en bovendien de daarnaast liggende gelijkgrondse berm onberijdbaar is;

Overwegende dat de weggebruiker die in tegenstrijd met bovengenoemd criterium, manoeuvres uitvoert — bv. door naar links uit te wijken om benzine te tanken of om een parking op te rijden en zulks doet op een rijbaan, voor gelijktijdige doorgang van slechts twee voertuigen, wanneer hij niet zeker is dat er geen tegemoetkomend verkeer opdaagt, — geen voorrang heeft, om wille van het functionneren van zijn richtingslichten, ten opzichte van de weggebruikers die normaal hun weg vervolgen; dat bovendien het geven van de bij art. 44 K.B. 8.4.1954, bepaalde aanduidingen de bestuurder niet ontheft van de verplichtingen die voor hem voortvloeien uit de stand en de snelheid van de andere weggebruikers; dat in principe mag besloten worden dat wanneer één van beide weggebruikers de voorrang heeft, het gebruik van de richtingsaanwijzer door de weggebruiker die aan een ander de voorrang moet laten, geen wijziging brengt in de oorzaak van de aanrijding, die ligt in het niet eerbiedigen van de voorrang;

Overwegende dat, in casu het teken geven door eerste betichte, hem voorzeker niet ontheft van de verplichting de wettelijke voorrang van tweede betichte te eerbiedigen, die normaal zijn weg vervolgde en reeds links het inhaalmanoeuvre begonnen had;

Overwegende dat het gebleken is dat aangeredene — eerste betichte — links heeft afgedraaid om een private inrit op te rijden zonder zich vooraf naar links te hebben begeven; dat hij op die wijze, een manoeuvre heeft uitgevoerd en daardoor de doorgang niet heeft vrijgelaten aan de in beweging zijnde, inhalende weggebruiker, n.m.l. tweede betichte, die zijn weg normaal vervolgde en daarenboven door eerste betichte gezien werd, welke zich blijkbaar vergist heeft over de mogelijkheid nog zonder gevaar de links gelegen privaatweg op te rijden en op die wijze een hinder voor het normaal verkeer heeft opgeleverd (art. 17 Nieuw Verkeersreglement); dat uit dit alles voldoende blijkt dat het links afslaan van eerste betichte niet met de

vereiste voorzichtigheid gebeurde en hij dienvolgens verantwoordelijk is voor dit ongeval;

Overwegende dat het feit op zulke smalle baan links af te slaan om een private inrit enz. op te rijden, op het ogenblik dat hij ingehaald wordt, wel degelijk een manoeuvre uitmaakt in de zin van art. 17 voornoemd, wordt bevestigd door volgende beschouwingen, « Le déboitement initial du virage à gauche constitue une manoeuvre de nature à empêcher ou entraver la marche normale du conducteur qui suit et a commencé un dépassement (cfr. Dierckx de Casterlé en Carton de Tournai « Le Code de la Route », blz. 35 en 48, commentaar van art. 17 en 25); verder nog: « le mot manoeuvre désigne aussi bien le fait de modifier la direction de son véhicule d'un seul trait — (zoals in casu), sans en interrompre la marche, qu'une suite de mouvements entrecoupés d'un ou de plusieurs arrêts » (Cas. 24.4.1950, Pas 1950, I, 579, en 21.5.1951, Pas. 1951, I, 630);

Overwegende dat de manoeuvre of rijbewegingen voorzien in art. 17 Verkeersreglement alle bewegingen zijn die een weggebruiker uitvoert en die van aard zijn om het normale verkeer te snijden;

Overwegende dat zo art. 17 en 25/2 lid 2 van het K.B. dd. 8.4.1954, aan de weggebruiker die links wil afdraaien op een rijbaan voor gelijktijdige doorgang van slechts twee voertuigen, verbieden de doorgang te beletten of te hinderen der andere bestuurders, dit verbod slechts bestaat ten opzichte van de weggebruiker die zijn weg normaal vervolgt, — in casu tweede betichte —, en niet ten opzichte van de weggebruiker, die in strijd met de beschikkingen van het verkeersreglement, links voorsteekt; dat de weggebruiker die zijn weg normaal vervolgt, deze is welke zijn weg vervolgt overeenkomstig het reglement, zonder enig verboden manoeuvre uit te voeren, zoals links voorsteken op een kruispunt; dat dienvolgens, de weggebruiker die regelmatig links voorbijsteekt, zijn weg niet mag belet, gehinderd of afgesneden worden door een vooroprijdende weggebruiker — in casu eerste betichte —, die de voorbijsteker moet laten voorgaan alvorens zelf naar links af te draaien; dat in art. 17 Verkeersreglement de woorden « hen moet laten voorgaan » betekenen « door geen manoeuvre verhinderen dat een ander weggebruiker zijn weg kan voortzetten »;

Overwegende bovendien dat het niet bewezen is dat tweede betichte een overdreven snelheid had of roekeloos zou gereden hebben en dat alzo de grenzen zijner prioriteit geenszins worden aangetast;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat tweede betichte voor een onvoorzienbare hindernis stond; dat aangenomen wordt dat het aanrijden van een hindernis slechts onder toepassing valt van art. 26/1 nieuw Verkeersreglement, wanneer « die hindernis kan worden voorzien », hetgeen voor tweede betichte niet het geval was daar hij voor een geval van overmacht stond, dat zich voordoet telkens als zich, buiten de wil van de weggebruiker, een plots, onvoorzienbaar en niet te voorkomen feit voordoet (Cas. 30 Maart 1953, Pas. 1953, I, 585); dat dienvolgens de vrijheid van handelen, de toerekenbaarheid en de strafrechtelijke verantwoordelijkheid in hoofde van tweede betichte niet bestaan en bijgevolg geen misdrijf begaan werd (art. 71 S.W.B.);

Overwegende dat er ten gunste van de eerste betichte verzachtende omstandigheden bestaan, die voortvloeien uit zijn goede antecedenten en de geringe belangrijkheid der feiten (art. 85 S.W.B.);

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

INGEZONDEN BIJDAGEN

ONTVREEMDING MET OOG OP HET TIJDELIJK GEBRUIK

Meer en meer komen in de kranten berichten voor over diefstal van auto's, die veelal korte tijd nadien hier of daar teruggevonden worden. In de kroniek der gerechtszaken komen tal van veroordelingen voor van personen, die een auto namen om een plezierritje te maken, en in de gevangenis belandden. En gewoonlijk menen de lezers dan: «dat men al die dieven lang niet zwaar genoeg bestraft».

Het is hier niet de plaats om na te gaan of dit inderdaad zo is; wat hier onderzocht wordt is de vraag te weten of men in al die gevallen zonder nader onderscheid mag spreken over dieven en diefstal. Hoe dikwijls horen wij immers niet hoe de pleiters aan de Rechtbank uitleggen dat hun cliënten, meestal na enkele, overigens weinig talrijke, glazen te hebben gedronken, op het gedacht kwamen een uitstap te doen. En dat zij daartoe een wagen hebben weggenomen, of liever: «ontleend», met het vaste inzicht hem achteraf terug te plaatsen, waar zij hem genomen hadden. En zij trekken de aandacht van de Rechtbank op het feit dat hun cliënten nooit het inzicht hebben gehad om zich de wagen werkelijk toe te eigenen.

In de meeste gevallen kunnen de goede bedoelingen van de verdachten niet bewezen worden, want zij kwamen reeds in aanraking met de politie, voor zij de tijd hadden ze te verwezenlijken. Maar indien het nu eens werkelijk blijken moest dat een verdachte onbetwistbaar het inzicht had de wagen terug te plaatsen, en dit in feite deed, zou de rechtbank hem dan nog kunnen veroordelen wegens diefstal?

Hij die een zaak, die aan een ander toebehoort, bedrieglijk wegneemt, maakt zich plichtig aan diefstal. Aldus verklaart het de wet. Dat men zijn eigen zaak niet stelen kan is overduidelijk. Veel minder duidelijk is echter te weten waarin het bedrieglijk wegnemen bestaat, zonder hetwelk er geen diefstal is.

Men kan in het bezit geraken van een anders zaak zonder ze weg te nemen, en toch een misdrijf begaan hebben. Een diefstal is het echter niet. De eigenaar kan de zaak gegeven hebben aan een aftroggelaar, als gevolg aan diens bedriegelijke handelingen. Hij kan ze gegeven hebben aan iemand om er een bepaald gebruik van te maken. Indien deze ze behoudt voor zich zelf, dan zal hij zich plichtig maken aan misbruik van vertrouwen. Vindt iemand een anders zaak, en geeft hij ze niet terug, dan spreekt men van bedrieglijke verbergung. Maar in geen van die gevallen is er diefstal, omdat er geen werkelijke wegneming was.

Die wegneming op zichzelf is echter niet voldoende. Ze moet bedrieglijk geschieden. En hier is het dat de meeste betwistingen ontstaan. Heeft de schuldeiser die een voorwerp wegneemt ten huize van zijn schuldenaar, en het behoudt tot op de dag der betaling, zich plichtig gemaakt aan diefstal? En wanneer hij het voorwerp voor zich houdt, de schuld daarmee als vereffend aanzien? In het eerste geval is er geen diefstal; in het tweede echter is er wel (1). De reden daarvan is dat de schuldeiser in het eerste geval de bedoeling had de zaak van zijn schuldenaar slechts tijdelijk te behouden, en ze daarna terug te geven, terwijl hij in het tweede geval van meet af het inzicht had de zaak voor goed te behouden. En daar ligt dan het grote beginsel. Wil de dader de weggenomen zaak behouden in eigendom, dan pleegt hij diefstal; wil hij ze

enkel tijdelijk in zijn bezit houden, dan is er van diefstal geen sprake (2).

Men kan zich nochtans gemakkelijk indenken dat iemand iets wegneemt dat aan een ander toebehoort, en het onmiddellijk daarop vernietigt. Blijkbaar heeft hij dus het inzicht niet het te behouden, of zich te verrijken. En toch zal hij in zulk geval veroordeeld worden wegens diefstal (3).

Is het nodig beroep te doen op het «sociaal geweten» om een dergelijke beslissing te staven, of op andere beschouwingen van dien aard, die geen enkele rechtszekerheid bieden, en niet toelaten een klare lijn te trekken (4)? Blijkbaar is dit overbodig, en is het meer dan voldoende de traditionele en klaar afgebakende begrippen aan te wenden, waarvan men weet wat ze betekenen en wat men er aan heeft. Van oudsher immers werd de eigendom bepaald als het «jus utendi et abutendi», het recht om te gebruiken en te beschikken over iets. En is het dan niet duidelijk dat de vernietiging van een voorwerp een daad van beschikking is? De dief die een anders zaak vernielde, heeft gehandeld zoals een eigenaar het doen kan; hij heeft dus onbetwistbaar het inzicht gehad de eigendom dier zaak te verwerven.

Het is dus meer dan duidelijk. Diefstal onderstelt noodzakelijker wijze het wegnemen van een zaak, met het inzicht de eigendom ervan te verwerven, er te kunnen over beschikken (5).

Maar wat nu echter voor de autodiefstal? Wanneer de dader het inzicht had de wagen te behouden, of te verkopen, en er munt uit te slaan, dan is er natuurlijk geen enkele twijfel. Maar wanneer hij enkel en alleen het inzicht had de wagen tijdelijk te gebruiken, en hem dan hier of daar achter te laten? Ook dan oordeelt men dat er werkelijk diefstal geweest is. En men oordeelt aldus, omdat het «achterlaten» eveneens een daad van beschikking is. Het is een attribuut van het eigendomsrecht zijn zaak te kunnen wegwerpen op de plaats en de tijd die men wil. Wie geen eigenaar is, kan dit niet doen. In dergelijk geval is er dus opnieuw een werkelijke toeëigening (6).

Kan men echter hetzelfde zeggen wanneer de wagen werkelijk terug geplaatst werd waar hij genomen werd, of weer ter hand gesteld aan de eigenaar. Of wanneer het onbetwistbaar blijkt dat het de bedoeling was van de dader dit te doen?

In een zulkdanig geval was het Krijgshof van mening dat er ook dan diefstal was. Immers, zo redeneert het Hof, indien het waar is dat een eenvoudige verplaatsing niet per se het bewijs levert van een bedrieglijk inzicht, dan is dit echter niet meer waar wanneer het gaat om een wagen. Het normaal gebruik van een wagen bestaat er immers in hem te verplaatsen, en diegene die de wagen heeft verplaatst zonder toelating van de eigenaar, heeft dus noodzakelijkerwijze het inzicht gehad hem te gebruiken, zoals de eigenaar zelf. Hij heeft zich bijgevolg plichtig gemaakt aan diefstal (7).

Deze redenering komt echter als weinig overtuigend voor. Het is immers duidelijk dat het gebruik van een wagen niet noodzakelijk de eigendom ervan onderstelt. Wie er een huurt heeft het recht er mede te rijden, en niemand zal er aan denken te beweren dat hij eigenaarsrechten uitoefent. Het is dan ook niet te verwonderen dat meerdere beslissingen met recht en reden geweigerd hebben in dergelijke omstandigheden te veroordelen wegens diefstal (8).

Princiepelijk zou dus geen veroordeling kunnen uitgesproken worden wanneer een wagen — of welkdanig ander voorwerp — gedurende een zekere tijd «ont-

leend» werd, al weze het tegen de wil in van de eigenaar. Men ziet echter onmiddellijk in dat daarin een groot gevaar schuilt, en dat het in tegendeel van belang is dat personen die zich daaraan plichtig maken, op voorbeeldige wijze zouden gestraft worden.

Het is dan ook niet te verwonderen dat de rechtbanken zoveel mogelijk zullen oordelen dat er werkelijk inzicht was tot toeëigening in hoofde van de dader al moet dergelijk oordeel eerder op vermoedens berusten, dan op duidelijke gegevens. Evenmin is het te verwonderen dat soms toevlucht genomen werd tot andere gronden van veroordeling, om toch te vermijden dat de daders ongestraft zouden blijven. Het gekende voorbeeld is dit van de veroordeling wegens diefstal van de gebruikte benzine (9).

Het wil ons nochtans voorkomen dat het beter ware dat de wetgever in deze aangelegenheid zou tussenkomen, en hier een oplossing brengen, die toelaat te straffen op grond van een duidelijke wettekst en vaststaande feiten. Daartoe zou het volstaan strafbaar te stellen, alwie een zaak, die aan een ander toebehoort, wegneemt om ze tijdelijk te gebruiken. Dit ware misschien een verlies voor de spitsvondigheid der pleiters, maar het ware stellig een aanwinst voor de rechtszekerheid.

Georges De BAETS,
Advocaat te Brugge.

(1) Garçon : Code Pénal Annoté; TI, Art. 379, Nr 266 vgl. Garraud : Traité théorique et pratique de droit pénal français. T VI, Nr 2387.

(2) Nypels & Servais : Code Pénal Belge interprété; DI III, Art. 461, Nr 31.

(3) Ibidem, Nr 38.

(4) Vergelijk Leuven 26-4-1887; B. J. 893.

(5) Verbr. 23-7-1941, Pas. 1941, I. 313. Brussel 4-2-1946, J. T. 1946, 301.

(6) Verbr. 8-1-1940, Pas. 1940, I. 313 (advies O.M.).

(7) Krijgshof 17-11-1938, J. T. 1939, 426.

(8) Verbr. 4-2-1929, Pas. 1929, I. 81.

(9) Corr. Nantes 31-10; Sirey 1931, 2. 84. Goedseels, Commentaire du Code Pénal Belge, Nr 2730.

OVERZICHT TIJDSCHRIFTEN

COING H. : Noot onder Bundesgerichtshof, 25 Mei 1954. — Juristenzeitung 1954, 698.

De auteur wijdt een korte noot aan een arrest van het Bundesgerichtshof, dat hij betitelt als een ommekeer in de ontwikkeling van het Duitse privaatrecht.

Het Bundesgerichtshof inderdaad oordeelt er, steunend op artikels 1 en 2 van de Duitse Grondwet, waarin de algemene voorschriften bevat zijn betreffende de bescherming van de persoonlijkheid en met aanwending van § 823, eerste lid, B.G.B., dat onrechtmatig is het bekend maken van een brief zonder toestemming van de nog levende schrijver of op een andere wijze dan door deze toegelaten werd.

Vanaf het ontstaan van het B.G.B. was er betwisting in de Duitse rechtsliteratuur over het bestaan en de bescherming van persoonlijkheidsrechten, maar § 826 werd door de rechtspraak in ruime mate aangewend om talrijke persoonlijke verhoudingen te beschermen, waaruit blijkt dat een ernstige bescherming van de persoonlijkheden een onontbeerlijk bestanddeel is van een cultuurrecht.

De moeilijkheid was ontstaan door het ontbreken van een algemene regel betreffende de persoonlijkheid, in de regeling van de aanspraken uit onrechtmatige daad. Het persoonlijkheidsrecht kon moeilijk als een subjectief recht beschouwd worden. Men herinnere zich daarbij hoe heel anders dan ons artikel 1382, het

Duitse B.W. de aansprakelijkheid in detail-artikelen regelt (§ 823 B.G.B. en volg.). Anderzijds ontbrak in rechtspraak en wetenschap een eenheid van leidraad in verband met een Persönlichkeitschutz.

De verandering kwam met de Grondwet, die de persoonlijkheid niet alleen tegenover de openbare macht wilde beschermen, maar de bescherming van de persoonlijkheid integendeel als grondslag van de geldende rechtsordening wilde maken.

Daarop steunend kwam de hier besproken ommekeer in het Duitse recht, waardoor afgeweken werd van de rechtspraak van het vroegere Reichsgericht.

De moeilijkheid van de bescherming van de rechten der persoonlijkheid is geboden door het noodzakelijk afwegen van tegenstrijdige persoonlijkheidsrechten, maar dit is de schoonste en meest fundamentele opgave van de jurist en van de rechtspraak: de juiste grens te trekken tussen met elkaar strijdende persoonlijkheidsrechten.

Men zal deze uitspraak en de noot en de documentatie die er in geciteerd wordt nuttig vergelijken met onze opvattingen over het recht van de schrijver en van de bestemming van een brief. Men merke o.m. op hoe De Page (dl. V, n° 130, blz. 979) het recht op geheimhouding weigert aan te knopen aan het persoonlijkheidsrecht van de schrijver, maar zich bij een verouderde stelling houdt, die de aangelegenheid wil oplossen op grond van het eigendomsrecht en daartoe het eigendomsrecht van de bestemming als een voorwaardelijk recht bestempelt.

Veel juister blijkt de oplossing van het besproken Duitse arrest en de noot van Coing, die trouwens overeenstemt met de stelling van Planiol et Ripert (III, n° 585, blz. 563 en volg.).

Het recht op een discreet behoud of gebruik van een brief blijkt niet te behoren tot het recht van de eigendom of van de overeenkomst, maar wel tot de rechten der persoonlijkheid die beschermd worden door een aanspraak op schadeloosstelling uit onrechtmatige daad.

J. R.

KRUGER H. : Das Ehelichkeitsanfechtungsrecht der Mutter. — Neue Juristische Wochenschrift, 1954, blz. 1509-1512.

Luidens § 1594 B.G.B. kan de wettigheid van een kind slechts door de man aangevochten worden, niet door de vrouw. Anderzijds verklaart art. 3, tweede lid van de Grondwet der Duitse Bondsrepubliek de volstreekte gelijkheid der geslachten.

De auteur van de vermelde bijdrage onderzoekt de vraag of de toepassing van § 1594 waardoor heden ten dage nog in de rechtspraak aan de moeder het recht ontzegd wordt de wettigheid van haar kind te betwisten, niet indruist tegen artikel 3 van de nieuwe Grondwet.

De recente Duitse rechtsleer, die op dit punt verdeeld blijkt, huldigt overwegend de stelling volgens dewelke dit vermogen aan de vrouw niet toekomt. De afwijzende stelling beroept er zich op dat de grondslag van § 1594 B.G.B. niet een onderscheid is tussen man en vrouw, waardoor deze laatste minder gunstig behandeld wordt, doch dat de strekking van deze bepaling niets anders is dan de bescherming van het belang van het kind.

De auteur meent deze stelling te mogen weerleggen door de aanhaling van de wordingsgeschiedenis van de bepaling, waaruit wel blijkt dat het vermogen van deze betwisting aan de man alleen voorbehouden is in zijne hoedanigheid van hoofd der familie. De grondslag van deze bepaling zou dus wel « patriarchaalisch

konservatief» zijn en aldus in tegenstrijd met artikel 3 van de nieuwe Grondwet.

De oorspronkelijke zin van het B.W. zou wel mogen samengevat worden met de spreuk «Der Mann bestimmt wer zur Familie gehört».

De auteur houdt dan voor dat deze toestand een ongelijkheid tussen man en vrouw in stand houdt en dat aan de moeder evenzeer als aan de man het Anfechtungsrecht moet toegekend worden wil men het burgerlijk recht in overeenstemming houden met de nieuwe Grondwet.

Hij onderzoekt dan de «Normsituation» van man en vrouw om te besluiten dat de vrouw zich in een zodanige toestand bevindt dat zij ook over dit vermogen moet kunnen beschikken. Hij doorloopt dan de verschillende toestanden gaande over het geval van een eerloze echtbreuk door de vrouw, de achtergelaten vrouw tegenover wie de schijnvader slechts om reden van chicane weigert de wettelijkheid van het kind te betwisten, het geval waar de bedrogen echtgenoot vergeeft en het vaderschap op zich neemt, het geval waar de vrouw niet kon scheiden uit gewetensbezwaren, enz., om ten slotte de mogelijkheid te willen het kind van zijn schijnvader los te maken en de mogelijkheid te bieden om vrij van de ouderlijke macht van iemand die met het kind niets te maken heeft, geadopteerd te worden of onder de ouderlijke macht te brengen van zijn wettelijke vader.

De auteur doorloopt dan de recente rechtspraak nopens het stuk en heel de litteratuur uit tijdschriften of verhandelingen aan de vraag gewijd.

Er wordt dan ten slotte vergeleken met het recht van andere Europese landen waarbij vastgesteld kan worden dat het recht voor de vrouw om de wettelijkheid van haar kind te betwisten vooral in landen van achter het ijzeren gordijn, met inbegrip van de Duitse Bondsrepubliek, erkend wordt.

De auteur besluit dat de rechtspraak die dit recht niet erkent in strijd komt met de nieuwe Duitse Grondwet.

S. R.

HASSIG A. : Ueber die Verwendung der Blutgruppenmerkmale Kell und Duffy zur Klärung von strittigen Abstammungsfragen. — Schweizerische Juristen-Zeitung, 1954, blz. 275-278.

De auteur, geneesheer van het laboratorium voor bloedtransfusie van het Zwitserse Rode Kruis te Bern, behandelt de twee nieuwe methodes, — gegrond op de ontdekking van twee vroeger ongekende bloedfactoren, — die thans reeds aangewend worden bij de oplossing van het vaderschapsproces in Zwitserland.

Vroeger werden slechts de bloedgroepen A, B, O, A B en de bloedfactoren M en N gebruikt bij processen van opsporing of ontkennen van vaderschap, en van verwisseling van kinderen.

Sedert 1950-51 werd het aanwenden van de Rhesusfactoren C, D, E, c en e ingevoerd, praktijk die erkend werd in een arrest van 30 April 1953 van het Zwitsers Bondsgerecht. Sedert 1952 worden de factoren Kell (K) en Duffy (Fya) ook aangewend.

Deze factoren werden genoemd naar de personen in wier bloed zij ontdekt werden. De eerste faktor werd ontdekt in 1946. De tweede faktor werd pas in 1950 ontdekt. Beide werden aan een statistisch onderzoek onderworpen, waardoor de erfelijkheid volgens de wet van Mendel kan vastgesteld worden.

Voor beide werd een erfelijkheid vastgesteld, onafhankelijk van de overige gekende bloedgroepensystemen.

Bij onderzoek door de auteur gedaan in 1953 kon

hij op vier gevallen van uitsluiting van vaderschap, er één uitsluiten, enkel met het systeem Kell, en in negen andere gevallen, kon hij er vijf uitsluiten met het systeem Duffy, die anders, alleen met de vroegere systemen (ABO, MN en Rhesus) niet hadden kunnen uitgesloten worden.

De auteur beschrijft de techniek van dit deskundig onderzoek, en van de controlemaatregelen tot voorkomen van vergissingen (gebruik van een tweede serum van andere herkomst, tweede controle-onderzoek door een andere deskundige).

Hij besluit dat de kans op vergissingen met deze nieuwe methode 1/1000 niet kan overschrijden, zodat zij voor de praktijk niet in acht mag genomen worden, zodat een uitsluiting van vaderschap op grond van een Kell- of Duffy-uitsluiting, de *erhebliche Zweifel* in de zin van art. 314 Z.G.B. verschaft, tot uitsluiting van vaderschap, in het opsporingsproces. Het verschaft echter wellicht niet de volstrekte zekerheid nopens de onmogelijkheid van vaderschap, vereist door artikel 253 Z.G.B. in het ontkeningsproces.

J. R.

Le droit de famille devant le droit social, Rev. Int. Dr. Comp., 1954, blz. 533 en volg.

Door de Société de Législation Comparée, werd op 13, 14 en 15 Mei 1954, een samenkomst gehouden te Parijs, over Privaat en Sociaal Recht. Een uitvoerige bespreking van dit treffen verscheen in de Revue Internationale de Droit Comparé van Juli-September 1954, blz. 533 en volgende.

De besprekingen hadden een dubbel aspect. Eerst en vooral werd het familierecht ten overstaan van het sociaal recht behandeld. Naderhand werd de betekenis van de onderneming onderzocht.

Het is wel duidelijk dat de familie in het B.W. vanuit een andere gezichtshoek wordt beschouwd dan in het sociaal recht. Zij steunt zich op de verbintenis vrij aangegaan in het huwelijk. De voorrang van het wettelijk gezin is een der grondslagen van ons B.W. (Bv. in het erfenisrecht).

De sociale evolutie is aan alle kanten het civiel rechterlijk beeld van de familie komen aantasten.

Aldus de ouderlijke macht: waar minderjarige en gehuwde vrouw bevoegdheid verwierven om een arbeidscontract af te sluiten, en ingeval van verzet van de vader of de echtgenoot, het geschil voor de rechtbank te brengen waar eveneens de minderjarige zonder ouderlijke toestemming kan aansluiten bij een ziektekas of vakvereniging. (Bv. in Frankrijk vanaf 16 jaar.)

Aldus eveneens het alimentatierecht, waar man en vrouw te zamen werken en er een tendenz bestaat het loon van de vrouw tegenover het beheerrecht van de man te beschermen en het er zelfs aan te onttrekken.

Waar anderzijds talrijke sociale vergoedingen zich bij het loon zijn komen voegen: kindervergoedingen die aan de vrouw worden uitgekeerd en ziektevergoedingen, die ook aan de kinderen worden betaald, krachtens de afhoudingen van het loon van de vader; waar eveneens de steun ingevolge sommige sociale wetten, niet zozeer rekening houdend met de wettelijke samenstelling van de familie, maar met de personen die in feite ten laste waren van de rechtsverkriger om vergoedingen.

De familie krijgt aldus een nieuw beeld dat in vele opzichten rechtvaardig en moreel verantwoord is. Het sociaal recht kan hier ongetwijfeld een voorname rol spelen om dit beeld nieuw leven in te geven en de gemeenschap uit te breiden en tevens meer aan mekaar te hechten.

Dit brengt er ons vanzelf toe een woord te zeggen over het tweede deel van de discussie waar de notie van de « onderneming » werd onderzocht. Er werd aan de afgevaardigden een vragenlijst voorgesteld waarbij moest onderzocht worden of de onderneming juridisch kon worden beschreven als : een georganiseerde groep personen die hun kapitaal en werkkraft gemeenschappelijk te dienste stellen van een economische activiteit, waarbij de een evenals de andere op een vergoeding recht hebben.

Zoals men weet, is er totnogtoe in ons recht geen aanvaardbare definitie gegeven van het concept « onderneming ». — Zo zien we de wet op de ondernemingsraden en de recente wijzigingen aan de wet op het arbeidscontract, een verschillende bepaling geven voor hetzelfde woord. Men vergeet daarbij niet, dat zowel het fiscaal recht als het sociaal recht, de « onderneming » verschillend definiëren.

Het burgerlijk- en handelswetboek de juridische verhoudingen tussen de mensen die deel uitmaken van de « onderneming » en de rechten die zij er als aandeelhouder of als eigenaar bezitten, meer vanuit het stricte individuele standpunt. Indien er van gemeenschap sprake is, dan is het nog in eerste instantie deze van de kapitalistische belangen (zonder aan dit woord enige pejoratieve betekenis te geven).

Gans anders is het bij de arbeidsverhoudingen van het sociaal recht waar de collectieve belangen op de voorgrond treden. De verschillende pogingen tot deelname in de winst, spruiten voort uit een concept van de « onderneming » zoals dit niet te vinden is in ons kapitalistisch ingesteld B. W.

Niet iedereen beschouwt dit alles onder dit nieuw aspect. Sommigen betwisten het praktisch belang van het concept « onderneming ». Anderen menen dat de « onderneming » ongeveer overeenstemt met het handelsfonds. Dit was het standpunt van Ripert. Prof. Hamel daarentegen meent, dat dit geen rekening houdt met de nochtans primordiale positie van het personeel. Anderen zoals Mazeaud, antwoordden hem daarop, dat het zou volstaan statutaire wijzigingen aan te brengen, waardoor de deelname van het personeel in het bestuur en in de winst wordt verzekerd, om de nieuwe notie van « onderneming » overbodig te maken.

Maar Prof. Hamel houdt aan zijn idee vast. Hij meent dat naast de vennootschap en naast het personeel in arbeidsverhoudingen verbonden, er een juridische werkelijkheid mag bestaan die alles overkoepelt en waaraan niet noodzakelijk de rechtspersoonlijkheid dient gegeven.

Het is naar deze notie dat volgens hem moet worden gezocht en nagegaan op welke grote principes zij zal moeten gebouwd worden.

Deze zeer vruchtbare discussiedagen tonen aan dat alle landen van onze West-Europese beschaving, op enkele bijkomstigheden na, dezelfde richting opgaan. Er komen daarbij tal van ideeën ter sprake die er baat zouden bij vinden verder uitgediept te worden : als b.v. de zin van het sociaal recht zoals het door Prof. P. Durand werd uiteengezet : de dubbelzinnige betekenis van het woord en de particularistische ontwikkeling van deze rechtspraak.

J. Steyaert.

RIPLRT G. : L'inopposabilité à l'action personnelle des héritiers d'un voyageur tué dans un accident d'aviation, de la clause de non-responsabilité, insérée au billet de passage. — Noot onder Bordeaux 10 November 1954 : Rec. Dall. 1955, J. 34.

Het gekend arrest Vizioz had verklaard dat de echtgenote en de kinderen van het slachtoffer van een

vliegtuigongeval over een persoonlijke vordering tot het bekomen van schadevergoeding beschikken, van zodra blijkt dat het ongeluk te wijten is aan het toestel waarvan de piloot de bewaking had (art. 1384 B.W.).

Ripert heeft van de bespreking van dit arrest gebruik gemaakt om kritiek uit te oefenen op de Franse wet van 31 Mei 1924, waardoor de mogelijkheid ontstond om zich in de nationale luchtvaart te onttrekken aan zijn verantwoordelijkheid, vooral daar de conventie van Warschau op het gebied van de internationale luchtvaart enkel een beperking van de verantwoordelijkheid toelaat.

Toch staat vast dat een dergelijke clause, waardoor elke verantwoordelijkheid uitgeschakeld wordt, slechts geldt t.o.v. de medecontractanten en geenszins tegenstelbaar is aan de rechthebbenden; deze laatsten handelen immers op grond van de schade die hen persoonlijk werd aangedaan en die ontstond bij de dood en door de dood van het slachtoffer. Deze vordering bevond zich dus niet in het patrimonium van de overledene.

De ingenieuze vondst van de verweerder, als zou het slachtoffer zich sterk gemaakt hebben dat zijn erfenamen afstand zouden doen van elke vordering, werd terecht verworpen door het Hof van Beroep te Bordeaux.

En Ripert besluit deze noot met de hoop dat de wetgever of het Verbrekingshof uiteindelijk zullen voorzien in de regeling van de problemen die door dit arrest worden gesteld.

M. S.

GIVERDON Cl. : La possibilité pour l'époux défendeur en divorce, non demandeur reconventionnel, de faire entendre ses témoins sur des faits autres que ceux invoqués par le demandeur. — Noot onder Verbr. Fr. 5 April 1954, Rec. Dall. 1955, J. 125.

In deze noot wordt een arrest van het Hof van Verbreking besproken, waarin verklaard werd dat de echtgenoot, verweerder in echtscheiding en niet eiser op wedereis, de mogelijkheid heeft zijn getuigen te doen onderhoren over andere feiten dan die ingeroepen door de eiser.

Deze mogelijkheid is uiterst belangrijk omdat aldus aan de verweerder de gelegenheid wordt geboden de wederkerigheid van zekere beledigingen te bewijzen, zodat verzachtende omstandigheden kunnen ingeroepen worden.

Waar dit niet kan geschieden door middel van een tegenenkwet, vermits alsdan de verweerder enkel maar het niet-bestaan van de door eiser ingeroepen feiten mag bewijzen, zal volgens het besproken arrest verweerder dit wel kunnen doen door middel van rechtstreekse aantijging.

Deze opvatting sluit aan bij de algemene principes nopens het verweer tijdens een echtscheidingsprocedure : het voornaamste oogmerk moet steeds de verzoening van de echtgenoten blijven. Moest men nu de echtgenoot-verweerder verplichten een wedereis in te stellen om zekere feiten te mogen bewijzen, dan ware dit oogmerk totaal voorbijgestreefd, vermits hieruit noodzakelijk de verbreking van de huwelijksband moest volgen.

Dit arrest mag dan ook als een gelukkige stellingname van het Franse Hof van Verbreking worden aangezien (vgl. De Page, dl. I, n° 906, bl. 973).

M. S.

DURAND P. : Le droit de la famille devant le droit social. Rev. int. dr. comp. 1954, bl. 533-534.

Deze studie omvat het verslag van Professor Durand, gevolgd door de discussies en besluiten, gehouden op het colloque international sur le droit privé et le droit social (Mei 1954).

Achtereenvolgens worden de evolutie van de familiale structuur en van de onderlinge juridische betrekkingen tussen de familieleden bestudeerd. In een eerste paragraaf wijst de auteur er op dat ondanks het feit dat de sociale wetgeving rekening houdt met de gegevens van de privaatrechtelijke inrichting van de familie, er toch essentiële verschillen zijn vermits de familie in het sociaal recht voornamelijk gebaseerd is op het principe van de wederzijdse steunverlening.

Ook in de juridische betrekkingen is een evolutie waar te nemen, die zich vooral uit in de verhoudingen tussen de echtgenoten onderling en tussen de ouders en hun kinderen.

Dit artikel verdient ongetwijfeld een verdere studie; nochtans willen we er op wijzen dat in België hetzelfde probleem werd behandeld in een overigens merkwaardig verslag van de Heer Duchatelet L. : La famille dans le droit social (T.S.R. 1954, bl. 115-158).

M. S.

WETGEVING

8 Maart 1955.

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 203 van het Wetboek van Strafvordering, ten einde tegenberoep in strafzaken mogelijk te maken.

WETSONTWERP

tot instelling van het incidenteel beroep in strafzaken ter verdediging van de burgerlijke belangen.
(Zie stuk 129 (1952-1953))

VERSLAG

Mevrouwen, Mijne Heren,

Uw Commissie voor de Justitie heeft het wetsvoorstel van de heren Charpentier c.s. « tot wijziging van artikel 203 van het Wetboek van Strafvordering, ten einde het tegenberoep in strafzaken mogelijk te maken » (B.Z. 1954 - n° 31/1 en 2), onderzocht samen met het op 22 Januari 1953 door de Regering ingediende wetsontwerp « tot instelling van het incidenteel beroep in strafzaken ter verdediging van de burgerlijke belangen » (ontwerp n° 129 (1952-1953) — Amend. 734 (1952-1953)).

Het voorstel en het ontwerp gaan uit van eenzelfde streven: de burgerlijke partijen in de loop van het strafgeding te vrijwaren in geval van hoger beroep ingesteld door partijen, zonder dat de andere partijen daarvan in kennis werden gesteld.

In de memorie van toelichting van het regeringsontwerp liet de heer Charles du Bus de Warnaffe zich uit als volgt:

« Daarentegen is, uit het oogpunt van de burgerlijke

belangen, het huidige stelsel van het beroep voor het strafgerecht gebrekkig.

» Het beroep van de beklagde volstaat niet opdat de rechter in hoger beroep het bedrag van de door de eerste rechter aan de burgerlijke partij toegekende schadevergoeding zou kunnen verhogen.

» Indien integendeel de burgerlijke partij alleen beroep instelt, kan de door de eerste rechter vrijgesproken beklagde tot schadevergoeding en tot alle kosten tegenover de burgerlijke partij worden veroordeeld; werd door de eerste rechter schadevergoeding toegekend, dan kan deze verhoogd worden maar de beklagde kan er geen vermindering van bekomen.

» Welnu, het gebeurt dat een partij op de laatste dienende dag beroep instelt en dat de andere partij hiervan niet is ingelicht of zich niet meer binnen de dienende termijn bevindt om dit beroep te beantwoorden. Deze toestand strookt niet met de billijkheid. Het gebeurt inderdaad vaak dat een partij, althoewel het gewezen vonnis haar niet gans voldoet, er van afziet beroep in te stellen, in de mening dat de andere partij er eveneens van afziet en dat de zaak aldus zal beëindigd zijn.

» Wordt, in strijd met deze verwachting, de burgerlijke verordening aan de rechtbank van hogere aanslag in dergelijke omstandigheden onderworpen, dan moet de partij zich beperken tot het bestrijden van het beroep zonder dat zij kan hopen enig voordeel uit deze rechtspleging te halen.

» De rechtspraak heeft vroeger getracht deze toestand te verhelpen door de toepassing van de bepalingen van het laatste lid van artikel 443 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, waarbij het de gedaagde in beroep toegelaten is in elke stand van het geding incidenteel beroep in te stellen, tot de rechtspleging in strafzaken uit te breiden. Maar deze poging moest worden opgegeven daar de voor het strafrecht ingestelde burgerlijke vordering uitsluitend onder de door het Wetboek van Strafvordering ingestelde regelen viel, zowel wat het incidenteel beroep als wat het beroep ten principale betreft (Brussel, 31 Januari 1862 — Pas. 1862, II, 67).

» De Regering is van oordeel dat zo men het incidenteel beroep, zonder voorwaarde van termijn, aanvaardt in de burgerlijke gedingen, er geen reden toe is het niet toe te laten wanneer de burgerlijke vordering bij de strafvordering wordt gevoegd.

De heer Charpentier, van zijn kant, wenst door zijn wetsvoorstel het aanzienlijk risico uit te schakelen, waaraan de particulieren wegens de huidige regelen inzake verval zijn blootgesteld; want hij schrijft zijn toelichting:

» In strafzaken, daarentegen, worden door de artikelen 203 en 205 van het Wetboek van Strafvordering termijnen van 10 of 15 dagen, te rekenen van de uitspraak van het vonnis, gesteld. Na het verstrijken van die termijnen, worden de partijen die geen hoger beroep hebben ingesteld, vervallen verklaard van ieder recht van hoger beroep, zelfs indien de tegenpartijen, wat hen betreft, hoger beroep hebben ingesteld.

» Het hoger beroep, dat krachtens die bepalingen openstaat voor de verschillende in artikel 202 van het Wetboek van Strafvordering opgenoemde partijen, is dus volstrekt persoonlijk en zelfstandig.

» Weliswaar wordt het geding in zijn geheel, ingevolge het hoger beroep ingesteld door het Openbaar Ministerie, verwezen naar de hogere Rechtsmacht, doch alleen in strafrechtelijk opzicht. Dit hoger be-

roep heeft geen uitwerking wat de burgerlijke belangen betreft.

» Ingeval het Openbaar Ministerie alleen hoger beroep instelt, blijkt het dus dat de burgerlijke partij hiervan niet kan genieten.»

Uw commissie heeft zich door die overwegingen laten leiden.

Ze heeft nagegaan of de soepelste en ruimste oplossing van de moeilijkheden niet zou zijn aan het door één van de partijen ingestelde hoger beroep een devolutive uitwerking te verlenen ten opzichte van al de andere partijen.

Zij heeft daarvan afgezien op grond van de overweging dat aldus partijen tussen welke geen hoger beroep is ingesteld, tegen hun wil vóór de rechtsmacht in beroep zouden kunnen opgeroepen worden.

Uw commissie is van mening dat de goede oplossing zou zijn, aan de gedaagde partij de gelegenheid te geven om incidenteel beroep in te stellen bij de eenvoudige conclusie genomen ter terechtzitting vóór de rechtsmacht in beroep.

Zo wordt echter geen rekening gehouden met het bijzonder geval waarin de burgerlijke partij zich kan bevinden wanneer, van verschillende verdachten of burgerlijk aansprakelijken, één enkel hoger beroep instelt.

Weliswaar worden haar rechten tegenover de eiser in beroep door middel van het incidenteel beroep gevrijwaard, maar ze zou dan over geen enkel rechtsmiddel meer beschikken tegen diegenen of diegenen van de verdachten of burgerlijk aansprakelijken die geen beroep ten principale hebben ingesteld.

De Commissie van van mening dat de burgerlijke partij, tegen welke een verdachte hoger beroep heeft ingesteld, met het oog op die eventualiteit dient te beschikken over een bijkomende termijn om, in voorkomend geval, de andere verdachten of burgerlijk aansprakelijken bij de zaak te betrekken.

Uitgaande van de door haar opnieuw onderzochte teksten, en om tegemoet te komen aan het zo even aangeduide streven, heeft uw commissie dan ook een nieuwe tekst opgemaakt, die met betrekking tot de vóór de strafrechtbanken behandelde burgerlijke belangen op de volgende beginselen berust:

1) Voor het hoger beroep tegen de door politierechtbanken gewezen vonnissen gelden dezelfde regelen als voor het hoger beroep tegen vonnissen, uitgesproken door de correctionele rechtbanken;

2) Artikel 203 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, gewijzigd door het Koninklijk besluit van 24 Maart 1936, wordt overgenomen;

3) Tussen het eerste en het tweede lid van het vroeger artikel 203 wordt een nieuw lid ingevoegd, dat slaat op het geval wanneer één enkele van de verdachten of burgerlijk aansprakelijken hoger beroep instelt tegen de burgerlijke partij, en waarbij in dat geval aan laatstgenoemde een bijkomende termijn wordt verleend om beroep ten principale in te stellen tegen de verdachten en burgerlijk aansprakelijken die zij bij de zaak willen behouden;

4) In een nieuw lid wordt ten slotte voor elk gedaagde het recht erkend incidenteel beroep in te stellen, eenvoudig bij ter terechtzitting genomen conclusie vóór de rechtsmacht in hoger beroep;

5) Deze nieuwe regelen worden tot de militaire gerechten uitgebreid.

In de U voorgestelde tekst heeft de commissie voor

de Justitie twee uitdrukkingen behouden, waaromtrent ze enige uitleg wil verschaffen:

— In het voorgestelde artikel 203 komt de uitdrukking «vonnissen waarbij tot veroordeling, vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging wordt beslist» voor.

Om het begrip «ontslag van rechtsvervolging» te bepalen, verwijzen we naar de artikelen 177 en 182 van de wet van 20 Juli 1814, die nog altijd van kracht is.

2. — In het 2° lid van artikel 3 van het voorstel wordt bepaald dat «de verklaring van beroep wordt gedaan op de griffie van de krijgsraad door de krijgsauditeur, de veroordeelde en de burgerlijke partij...»

Het is van belang te preciseren dat door de uitdrukking «de veroordeelde» bedoeld wordt: de verdachte en eventueel de burgerlijk aansprakelijke.

Hiernavolgende tekst, die U door de Commissie voor de Justitie ter goedkeuring voorgelegd wordt, werd eensgezind vastgesteld.

Dit verslag werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
J.J. Merlot.

De Voorzitter,
L. Joris.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

WETSONTWERP

tot instelling van het incidenteel beroep in strafzaken ter verdediging van de burgerlijke belangen

Eerste artikel.

Artikel 174 van het Wetboek van Strafvordering, wordt door de volgende tekst vervangen:

«Hoger beroep van de vonnissen, door de politierechtbank gewezen, wordt voor de correctionele rechtbank gebracht.

» Het wordt ingesteld binnen dezelfde termijnen, onder dezelfde voorwaarden en vormen als het hoger beroep van de door de correctionele rechtbank gewezen vonnissen.»

Art. 2.

Artikel 203 van het Wetboek van Strafvordering, aangevuld door artikel 3, § 1, van het Koninklijk besluit n° 258 van 24 Maart 1936, wordt vervangen als volgt:

«Artikel 203. — § 1. — Behalve de uitzondering vermeld in artikel 205 hierna, vervalt het recht van hoger beroep, indien de verklaring dat het hoger beroep wordt ingesteld niet afgelegd werd op de griffie van de rechtbank die het vonnis heeft gewezen, uiterlijk tien dagen na de dag van de uitspraak; en, indien het vonnis bij verstek is gewezen, uiterlijk tien dagen na de dag van de betekening er van aan de veroordeelde partij of aan haar woonplaats.

» § 2. — Is het hoger beroep tegen de burgerlijke partij gericht, dan beschikt deze over een bijkomende termijn van vijf dagen om tegen de verdachten en burgerlijk aansprakelijken die zij bij de zaak wil behouden hoger beroep in te stellen, onverminderd haar recht incidenteel beroep in te stellen, overeenkomstig § 4.

» § 3. — Gedurende die termijnen en gedurende het geding in hoger beroep wordt de tenuitvoerlegging van het vonnis opgeschort. De vonnissen over de publieke vordering, met uitzondering van deze waarbij tot veroordeling, vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging wordt besloten, en de vonnissen over de burgerlijke

vordering kunnen echter, bij een bijzonder met redenen omklede beschikking, voorlopig uitvoerbaar worden verklaard, niettegenstaande hoger beroep.

» § 4. — In al de gevallen waarin de burgerlijke vordering vóór de rechtsmacht in hoger beroep wordt gebracht, kan de gedaagde, tot de sluiting der debatten over het hoger beroep, incidenteel beroep instellen bij ter terechtzitting genomen conclusie.»

Art. 3.

Artikel 2 van de besluitwet van 27 Januari 1916 tot regeling van de rechtspleging in hoger beroep van de door de krijgsraden gewezen vonnissen, gewijzigd bij de besluitwet van 20 April 1917 en bij de wet van 6 December 1938, wordt door de volgende bepalingen vervangen :

« Artikel . — § 1. — De verklaring van hoger beroep wordt gedaan op de griffie van de krijgsraad door de krijgsauditeur, de veroordeelde en de burgerlijke partij, binnen tien dagen te rekenen van het vonnis, op straffe van verval. De auditeur-generaal gaat in hoger beroep door middel van een verklaring op de griffie van het Militair Gerechtshof gedaan, binnen de termijn van vijftien dagen te rekenen van het vonnis.

» § 2. — Is het hoger beroep tegen de burgerlijke partij gericht, dan beschikt deze over een bijkomende termijn van vijf dagen om tegen de verdachten en burgerlijk aansprakelijken die zij bij de zaak wil behouden hoger beroep in te stellen, onverminderd haar recht incidenteel beroep in te stellen, overeenkomstig § 3.

» § 3. — In al de gevallen waarin de burgerlijke vordering voor het Militair Gerechtshof wordt gebracht, kan de gedaagde, tot de sluiting der debatten over het hoger beroep, incidenteel beroep instellen bij ter terechtzitting genomen conclusie.»

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeentegids, n° 61, Maart-April 1955 :

A. K. : Standaardisatie van het papierformaat.

Politica Berichten, n° 2, April 1955 :

Prof. Dr F. Collin : Een leemte in onze financiële

organisatie. — Mr J. J. Boasson : De rechtsleer en de rechtswijsbegeerte van Prof. Dr Hans Kelsen. — Prof. Dr E. Lousse : Sint-Augustinus, zijn tijd en de onze. — Eerw. Zuster Agnes Marie : De politieke sociologie van Augustinus.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, n° 4396, 23 April 1955 :

Mr C. E. Uniken, Venema : Bewind en executele in het nieuwe B.W. (II, slot). Y. D. C. van Duyn : Notaris en omzetbelasting. — Prof. Mr Ch. Petit : Rechtsgewoonten door Mr J. Th. de Smidt. — Mej. Mr A. A. L. M. Minkenhof : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Familierecht (I).

Nederlands Juristenblad, afl. 17, 23 April 1955 :

Mr H. Versloot : Wijziging der rechtspraak in arbeidzaken, m.o. van Mr J. F. B. Rutgers. — Mr L. G. v. d. Berge : Cessie van rekening-courant saldi. — Mr W. H. Vermaes : Burgerlijk recht en Grondwet. — Mr H. Smit : Een noot op een noot. — Prof. Mr P. J. A. Adriani : Het belastingrecht voor het belasting-gerechtshof.

Journal des Tribunaux, n° 4062, 24 avril 1955 :

J. Delepeleire : Le Bâtonnair Paul Crokaert. — Georges Hoornaert : Faits nouveaux et qualifications nouvelles en matière correctionnelle. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre Mer, n° 58, 15 avril 1955 :

Paul Orban : Des allocations familiales aux employés non indigènes. — Jurisprudence.

Recueil de Jurisprudence du Droit administratif et du conseil d'état, n° 1, 1e trimestre 1955 :

M. M. A. Flamme : Le droit du plus bas soumissionnaire en matière d'adjudication publique. — Jurisprudence.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"